

25

1929

წიგნი

განაყოფიერება
საბავშვო
საგანობრივი
საგანობრივი
საგანობრივი

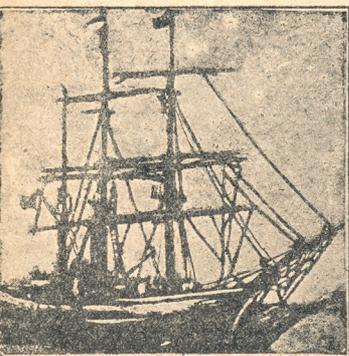
რადიო-აპარატი 50 კაპეკით. ახლა ხანში მოსკოვიდან ადგილებზე დიდ-გზავენება პირველი საკავშირო საგლებო ლატარიის ბილეთები. მოგებათა ღირებულება 750.000 მანეთს უდრის. მომავალი წლის თებერვალ-მარტში გათამაშებული იქნება 50.000-დე დეტექტორიანი მიმღები რადიო-აპარატი, 150 სამლან-პიანი აპარატი და სხვ. ბილეთი ღირს 50 კაპ. სურათზე რადიო-ლატარიის ბილეთის ნიმუში.

ანზ. ანანაგვიჩი. საბჭოთა კავშირის ბერლინის საეკერო წარმომადგენლობის ადგიტი, რომელიც, თუ პოლონეთის თითოთა დაუფერებთ, თავს დაესხა პოლონელ სოლიციელ ბანაოვიჩში, სასიციდილო დასაჯარა იგი და შემდეგ თვითმკვლელობის მიზნით დაიკრა თავი. უცნაურ პირობებში მოკვდა პოლონეთის საეკადემოლოში.

იმპერიალისტი „განა რალება“. იმპერიალისტი ბევრს ჰყვირიან განიიადებაზე და ამავე დროს განაგრძობენ ახალ სამარ საშუალებათა მზადებას და არმიებისა და ფლოტის განხობას მომავალი ომის ტენიკათან. ამ რამდენიმე წლის წინათ პანანის ართან გაიმართა შვეტი. შტატების არმიისა და ფლოტის გრანდიოზული მანერები. სურათზე — უდღესი დრედნოუტი „არკანზასი“ მანერების დროს პანანის არში.

წარსული წლის ზაფხულზე ამერიკელი მფრინავი ბერიდი ნომადლით „სიტო ოფ ნიუ-იორკ“ გაემგზავრა ანტარქტიკის (სამხრეთ-პოლარული რაიონის) განსაკვლევად და, როგორც მკითხველებმა იციან, ანტარქტიკის მთელი რიგი პუნქტები შეერთებული შტატების საუთრებთან გამოაცხადა, რამაც ინგლისის პროტესტი გამოიწვია. სურათზე — ბერდის ექსპედიციის ნომადლი სიტო ოფ ნიუ-იორკი.

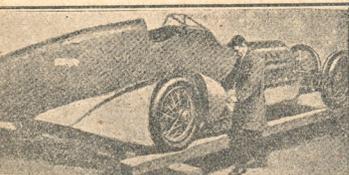
12 აპრილს გარდაიცვალა ცნობილი იაპონელი სახელმწიფო მოღვაწე გრაფი გოტო. თუმცა გრაფი გოტო თავისი სოციალური დემოკრატიისა და მსოფლიმხედველობით უცნაო იყო ჩვენითვის, მაგრამ მიუხედავად ამისა, პატრესციმით სარგებლობდა საბჭოეთში, როგორც სახელმწიფო მოღვაწე, რომელმაც შეიგნო საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ინტრიგების პოლიტიკის წარმოების მანერებო და დაუსაღვად მუშაობდა იაპონია-საბჭოთა კავშირის შორის კეთილმეზობლური ურთიერთობის დასამყარებლად.

პოლონელი პარკერი გამომჩინილი პირობებია იყო ლონდონში. მას ეკუთვნის ინგლისის ფაშისთა ორგანიზაციის მოწყობის „დამსახურება“, მჭიდრო კავშირი ჰქონდა მუშაობათა ლიდერებთან. და აი, ამას წინათ გამოქვეყნდა სენსაციური ცნობა, რომ პოლონელი პარკერი არის ქალი — გარეგანა სმიტ, ვილაც ავსტრიელი ჯარისკაცის ყოფილი ცოლი, პასუხისმგებანი მიცემული სხვა და ავიორებისათვის. სურათზე — პოლონელი პარკერი, იგივე ელგერია სმიტ.

ყველაზე უფრო მალალი ქალი ამერიკაში. მისი სიმაღლი უდრის 6 ფუტსა და 6 დიუმს. მის გვერდით, შესადაურებლად, საშუალო ტრანს ქალი.

სექვილურად დამზადებული ავტომობილი, რომლითაც ცნობილი ინგლისელი სპორტსმენი კემპბელი აპირებს სისწრაფის ახალი რეკორდის დამყარებას, როგორც „დრომის“ მკითხველებმა იციან ავტომობილის სისწრაფის რეკორდი ამჟამად ეკუთვნის სპორტსმენ სოგრეს, რომელმაც ავტომობილი „ოქრის ისრით“ საათში 300 კილომეტრი გაიარა.

უმეშუბუქები ავტომობილი გამზადეს ამ რამდენიმე წლის წინათ შვედეთელ შტატებში. იგი მთლიანად უმეშუბუქეს ლითონ დიურალუმიდან მზადდება, იწონის 110 კილოგრამს და ღირს 500 დოლარი. ავტომობილის თავისუფლად შედგოლა იური მგავაფის გადაყვანა.

ეს ევებერთელა შენობა ქ. ჩიკაგოში (შვეტი. შტატები) ქრისტიანთა მხარედან გადართანის მეროვნე დაუნგრეულად და მთლიანად. სხვადასხვა რთული ტენიკური მოწყობილობებით ეს ოაგარაცია მიახერხა ორსამა მუშა.

ხასიათებელი ნიშნები მოწოდებენ სამხედრო სა-
ნიშრომების ზრდას, წინააღმდეგ ერთა ლიგის
და მსოფლიო სოციალ-დემოკრატიის პაციფის-
ტური ლაზიკობისა.

ბრძოლა იმპერიალიზმისა და მილიტარიზ-
მის წინააღმდეგ, საბჭოთა კავშირის დასაცავად,
წარმოადგენს უნიტარ ძაღსობის—პირველი მისი-
ისა—ერთ-ერთი უმთავრესი ლოზუნგი 1929
წელს (ი. კომინტერნი—ჩაგოვლთა ერთად ერთ
ბეზღადი და ხელმძღვანელი, ყველა ქვეყნე-
ბის პროლეტარებს, კომინტერნისა და ნახევრად
კოლონიების დაჩაგრულ ხალხებს და კაპიტალის-
ტური ქვეყნების არმიების ჯარსკაცების ზო-
წოდების აქტიურად დაუ-
ჭირონ მხარი რევოლუცი-
ონური მოძრაობას და
ეძმადონ ერთად-ერთ სა-
მართლიან ომისთვის —
მსოფლიო იმპერიალიზ-
მისა და თავის ბურჟუა-
ზიის წინააღმდეგ. მხო-
ლოდ საბჭოთა კა-
პიტალის წითელი
არმიის იცავს არა
მარჯვენა ხელს, არა-
ივდ ბურჟუაზიის წი-
თელნი არამა—ჩაგ-
ოვლთა ფარი და-
აჯახებულთა ხმა-
ლი.

იგარის ფიხე-
ლი დარაჯი ოქ-
ტომბრის მონაპო-
ვრების, საბჭოთა
კავშირის პირველ
მისის—ახალ ჭაზრ-
და წითელი—არმი-
ეტი მთელი მსო-
ფლიო მუშათა კლ-
სის წინაშე ფიცის
სდებენ—მტკიცედ
დაიცვან საბჭოთა
კავშირი—მსოფლიო
რევოლუციის და-
საყრდენი. წითელი
არმიის ამხადებს
შეგნებულ მებრ-
ძოლებს, სოციალი-
ზმის მშენებლებს
ქალაქად და სოფ-
ელად...

1-ლი მისის დღეს სა-
ერთაშორისო პროლე-
ტარიატი გაიშვა ახალი
ომის საფრთხის წინა-
ნააღმდეგ, რომლის საწი-
შრობა არასოდეს იცე-
მნახალივთული არ ყოფი-
ლა, როგორც ამჟამად...
კაპიტალისტური ქვეყნ-
ების ბურჟუაზია, რომელიც
საბჭოთა ფაშისა-
ციას განიცდის თავის
არბიებს ამჟამად არა
მარტო იმპერიალისტურ
ომებისა და საბჭო-
თა კავშირის წინააღმდეგ
კონტრ-რევოლუციო-
ნური გალაშქრებისათ-
ვის, არამედ აგრეთვე
უშუალოდ საბრძოლვე-
ლად მსოფლიო პროლე-
ტარულ რევოლუციისა-
თანი, რომელიც კიბარ-
დნება თითქმის ამ ქვეყ-
ნაში.

შვედ აგორა რევი-
ლუციონური ბრძოლის
ახალი განადიდებელი ტალღა აღმოსავლეთში
(ინდოეთი)... გერმანიაში, საფრანგეთში, ინგლი-
ში, შვედეთში შტატებში, ავსტრიაში და
სხვ. მიუხედავ პირობების აწარა შვერახმულ
ურეაქციონერებს ფაშისტური დიქტატორისათ-
ვის...

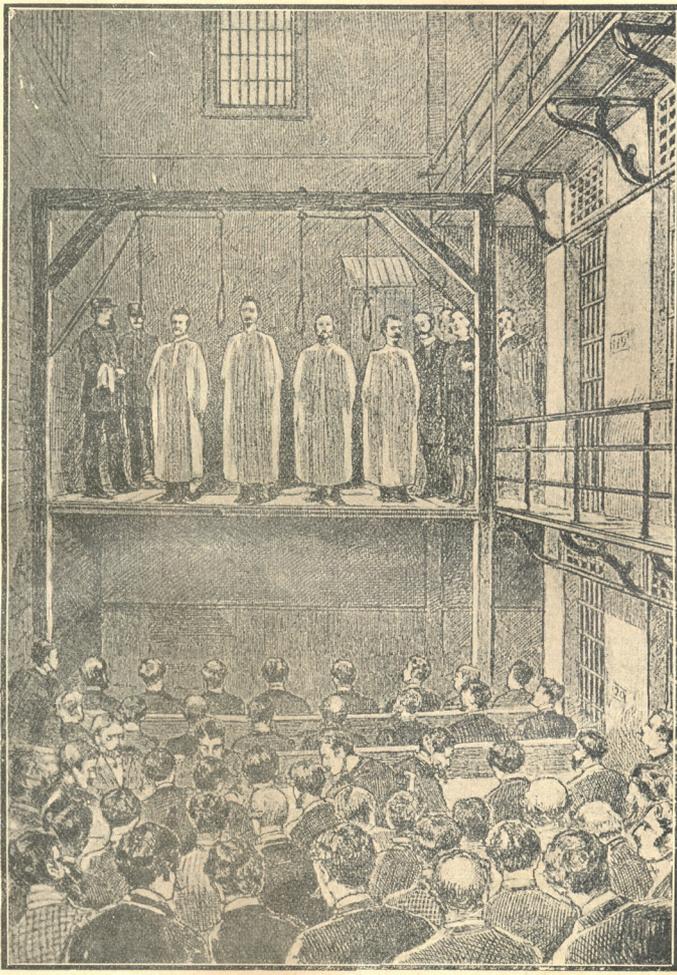
ანავე დროს, კლასობრივი ბრძოლები, რომ-
ლებიც თანდათანობით მწყვდება, გკონომურ

ბრძოლაში ამავე პროფკავშირებში დაურაზნავე
მუშების ახალ-ახალ ფენებს. ერთიანი პროლე-
ტარული ფრინტი შეიძლება განორკილებული
იქნეს მხოლოდ ქვეყნიდან, ბრძოლაში მენშევიკ
სოციალ-დემოკრატების, მეორე ინტერნაციონა-
ლის ხელმძღვანელების და ამტკარდამის ინტერ-
ნაციონალში შემავალ პროფკავშირთა ბიურკ-
რატის წინააღმდეგ...

საპირველმისოდ დღესასწაული არის მუშა-
თა კლასის ნებისყოფი მლიოანიზმის დღესას-

თი მისანი — მოსკოზა ყოველკაცი მითხოვს,
ადამიანის მიერ ადამიანის ჩაგვრის კანტონ-
ლისტური წყობილების და შექმნა ყველა მშო-
მელთა საერთო ომობის—კომუნისმის განორ-
კილებლა. მარქსის და ლენინის უცვლად
გენიამ გვიჩვენა ჭა. რომელიც წყვეტვის მსო-
ლიო კომინტერნიაკენ. ეს ჭა ა — ძღვევა მსო-
ლიო მსოფლიო პროლეტარულ
რევოლუციისა.

გაუმარჯოს მსოფლიო პროლეტარიატი

1886 წლის 1-ლი მისის ჩიკაგოში (შეერთ. შტატები) მომხდარ მუშათა გამოს-
ვლის შეთავაზო სიკვდილით დასჯის მომენტი (ძველი გრაფიურადან, რომელიც
ინახება მარქსისა და ენგელსის ინსტიტუტში, მოსკოვში).

წაუხდ. საქართველო, რომ მიუღო მსოფლიოში წარ-
მოშედან საბჭოთა რესპუბლიკები, რომ თოელი
მსოფლიო თავდაქცეს განაიყოსულებული შო-
რის ერთ დავისფულ კავშირად...

1929 წ. ამ პირველი მისის დღეს მსოფ-
ლიოს ყველა ქვეყნების მუშებმა უნდა მიიგა-
ნონ, რომ ისინი არიან ერთ ოჯახის, ერთი
კლასის შეილები და, მაშასადამე, მათ აქვთ ერთ

მთელი და მსოფლიო პროლეტარული რევი-
ლუციის დიდ ღრუბ-
კომუნისტურ ინტერნა-
ციონალს!

გაუმარჯოს შრომის
საბოლოო გამარჯვებას
კაპიტალზე!
გაუმარჯოს საბჭოთა
სოციალისტური რესპუ-
ბლიკების ს-ერთაშორის-
სო კავშირს!
წინ—მებრძოლი გადა-
ურგლი და მუშეყვე-
ლი ლეზინისმის—რევი-
ამიკიონური მარქსი-
მის—მეცნიერული კომუ-
ნიზმის დროში!

ძირს ძირმომავალი კა-
პიტალიზმი და მტკიცე-
ბლური იმპერიალიზმი!
პროლეტარიატის დიქ-
ტატორისათვის, — მუშე-
ბის იტკიცე კავშირ-სა-
თვის კლასებისა და
ნეგამანების წინააღმდეგ,
ქალაქისა და სოფლის
ყველა კაპიტალისტური
რემენტიების წინააღ-
მდეგ!

აღმოსავლეთის, ყვე-
ლა კოლონიების ჩაგ-
რულ ხალხთა თავისუფ-
ლებისათვის!
საბჭოთა კავშირის და-
საცავად, — ომი ომს, —
და დასაქალაქო ომი-
სათვის, — ძირს იმპერია-
ლისტური ომები!

მთელი ქვეყნების მე-
ბრძოლ პროლეტარების
გაერთიანებისათვის კო-
ლონიების და ნახევრად-
კოლონიების ჩაგრულ
შრომელებთან უკან-
კნელ გადამწყვეტ ბრძო-
ლით ყველა ექსპლოა-
ტატორების წინააღმდეგ!

— ამ ლოზუნგებით
და კომინტერნის დრო-
ნით გამოეყენ ყველა
ქვეყნების პროლეტარე-
ბი და იმპერიალიზმის
მიერ დაჩაგრული მთელი
კონტარიატიკა რომ 1929

წ. 1-ლი მისის წინას-
წინა გადამწყვეტი ბრძოლა დიქტატორ მსოფლიო
ფაშისტურ ბურჟუაზიასთან და მათ თანამებრ-
ძოლ საერთაშორისო მენშევიკებთან—სოციალ-
დემოკრატებთან... ძირს ისინი!
გაუმარჯოს საბჭოებისა და კომუნისმის გა-
მარჯვებას მიუღო მსოფლიოში!

თარგმნილი გერმანულიდან პირდონი ძიმძისძის მიძღვრად

გრაფ დასჯა, სამაგრიოს გადასახლა თუ გაუმჯობესების მოწინა, ბურჟუაზიული კლასობრივი სახელმწიფოს ზომა. ჩემ მიერ კატორღის განცდული ამბები მხოლოდ ერთი ნაწილი იყო იმ სინამდვილის, რომელსაც კაპიტალისტური საზოგადოება მაღალადრთავს სტავეებს, ხან-რომელიანობის, ჰუმანიზმი დასჯის, მარნეველობის, ზნეობრივი ამაღლების უკან მთავს.

მე ვხატავ ჩემს განცდებს, რათა მათთვისდღებში, უწინარეს ყოვლისა ახალგაზრდებს და გულგაუპყვებლებში, გავავივიო და გავაგაივიო ბოროლის ნებისყოფა ბურჟუაზიული კლასობრივი ბატონობის წინააღმდეგ.

ამასთანვე აქ შეიძლება ბევრ რამეს ისტის აზრები, რაც მხოლოდ პირადით მე შემიხება.

ლო თუ შენ გავაუწყებდით რასმე, სასტიკათ გვეცემდები.

არც ბავშვობის დროს მიუფიქრია და არც ახლა ვფიქრობ, რომ ჩემი შიშობილი ასე შეიქცერა, ვეუტკივარს ვსკლებით ან სიყვარულით უქნილობის გამო გვაკლდნენ. მაშინ სხვა აღზრდის მეთოდები არ არსებობდა, განსაკუთრებით სოფლით. ჩემს დედამას წესიერება უფერადი და ეწინააღმდეგ ჩემს ცუდებულს და უთავისა და იმეორებელი არ დაეხიანებიათ ან მამულის ბატონობა.

არასოდეს არ დამეწყვედებოდა, როგორ სცილობდა დედაჩემი ანბანი მესწავლებლის, სანამ სოფლის სკოლაში დავიწყებდი სიახლას. რადგან იგი იძულებული იყო ყოველდღე მძიმე სამუშაო შესრულებული ყანაში თუ მიწორში, ამას გარდა საღილი მიწებადებოდა და ტანისა და მუცლის დაეცურა თითი ბავშვობის (რომელთაც შემდეგ კიდევ ორი მოვიტყა). რასაკვირველია, დრო აღარ რჩებოდა, რათა ჩემი სულიერი და ფიზიკური განვითარებისთვის გერუნა.

შემდეგ სოფელ ბარას სკოლაში შევედი; ჰირშტაინიანნი იმედულ ერთი საათის საკლიო იყო. ცოტა იწის შედეგ მაშინვე მიტოვებოდა თავისი ადგილი ჰირშტაინის მამულში, და მთელი ჩემი დრო იყო ავეჯულებობითა და ქურჭულებობით ერთ პატარა საბარბო მთავსად, და მათ სოფელ პისტიკეში გადასახლებულიყო; იქ მამაჩემმა კიდევ უფრო დიდ მამულში დაიწყო მუშაობა, როგორც მოუახვირებე და დღობარმა მუშაში. პისტიკეში მამას უბედურება შეემთხვა, მაშინ მამის ცხენებზემთლა საბარბო გადადარა და იგი იძულებული გახდა რამდენიმე თვე ლაგინში გატარებოდა.

გამოთვლების შემდეგ რამდენიმე თვის განმავლობაში ცხენთან ტუჭკაზე მუშაობდა ლოდანი-სისთის სოფელ ცერენში, მაისების მახლობლად. შემდეგ ხელახლა სოფელ ლოტიკეში გადასარბადი, რუნას მახლობლად. ამ მანძილზე ისევ მოუახვირებე მუშაობდა დიდ მამულში.

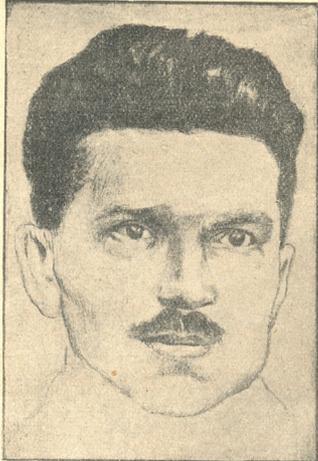
მე უკვე შვიდი წლისა გავივი და მამას უნდა რომ შევეცდებო; ბატებსა ან ნახრის ეწყვემსილი, კატორღის ვარსკვლავი—ან კიდევ პარხოს ეთხრიდი და გვიჩრი.

არც ლოტიკეში დაერჩინებოდით დიდ ხანს. ერთ წელსაც არ გაუვლია და ჩემი უკვე სოფელ ბაილში გადასახლდით. იქ მამაჩემი დიდი წყურბლად ერთ მუცლებელ გლეხს ემსახურებოდა მოუახვირებე, შემდეგ აგრესანაში მუშაობდა. მიიქნა დავამთავრე სკოლის სკოლა.

რაც წლის განმავლობაში სკოლაში ბევრი ანაუფერი მიწყოლია; ბავშვები შრომათ ვალდებულნი გაკვეთილებს, რადგან იძულებული იყავით გულმუხთთან გვემუშავა და ოჯახში იყვლებოდით. კაკევილების შემდეგ შრომა წავებინდი ილიაში მინდორში გავიციდით და სანამამდე უნებურადი. ხოლო როცა შრომა უნებურად იყო და შიშურდებოდით, ისე დაქანებულ ვიყავით, რომ ვიჭირე აღარ შეგვეძლო გავეციელებული. სამიერებელი ვასრულებდით ბრძანებებს: „წა ლოცინისაქნი!“

თუცა ჩემი შიშობილი თავიანდობდით მუშაობდნენ და ხელმოკერიოთა ცხოვრობდნენ (სტავა შორის, მამაჩემი არასოდეს უდგოდით არ დაჩრქნოდა) და თუცა ოჯახს ბავშვებიც ვეწოდებო, მაგრამ შრომა მთელი დღის გატარებას ნაჭივდიდით. შრომათ ხმელს სურვი კი გვეწარებოდა, ჩემი მოწინა ვაყვებოდით, ენაწევა, ცუდიდით, იყვდიდი, მაგრამ ნაყოფი მიწის პატრონის მიქნადა და ხოლო ჩემი იმნივცი არ გავცდებოდა, რომ თავი დავგვეტყინა.

შრომათ ხეობოდა, რომ დედაჩემი შემიტყა ოინს მიმართავდა, რათა მიწისმოსავლი თავი დავგვეწრა: სოფლის მფლობერესთან არ ფენინს განაცხადა, უნდა მეტყუა—მართობარმა გობოვა, ამ იორ ფენინს განამაში სური განვიმეზავნებო. ვერცხვინდა ვგვეტყა, რომ სური გვემეზავნებოდა. ამ განამაში სურს მეფურე შრომათ 1-2 გინდინა ამ უწინარედა იორ უწინარედა, ახალი სური კი გინდინა 14-15 ფინინდი ღირდა. ამ სურის ნატეხებიან დედა უზრალი წყინაში გვივლებოდა.

მამს ჰალცი

ეს აუცილებელია, მიტმამ, რომ ყოველდღე პირადო, აგრეთვე საერთო იყო. მართო მე როდემყოლა მიმიე შრომით წევდაწყვეტილი, დარჩენი შიშობილი, მართო მე როდემწყველივდით, დარჩენი მოუახვირებე, მართო მე როდემგვეტყინებოდა, მართო მე როდემსურვარვალ სამუშაო-მინებია, მართო მე როდემსწავლა და ჩაჩრულობათის თოფი მიმეშვრია, მართო მე როდემვდებარე კლასობრივი მსაჯულების წინაშე და ტრბევიდა და გასხლითანებულ ვყოფილვარ ვერგანაის კატორღის საცენებში თავსება ვგვე გაუწყვდიდათ და ამგვართვე უტყავიათ. ოინი სდამა. მე მათი სახელით ვლამპარკობ

მამს ჰალცი.

ჩირშტაინში გადასახლდა, მდინარე ელისის ნაპირზე.

ჩირშტაინი თავისი დიდებული ციხე კომპიო, რომელსაც ხომალდის თორბა აქვს და ნაღალ ფროლოთ კლვედა შემებელი კლიბის ნაღალა, მაშინ გრძობაინდელი შესაბრები უფროსის, ვრუხიურს ეყუთვოდა. ამ უზრანაზარ მამულში მამაჩემი რამდენიმე წლის განმავლობაში მოუახვირებე იყო, ხოლო დედაჩემი დღობარე, მუშაობდა.

მასხობა, როცა თიხი წლის ბიეი ვიყავი, მამაჩრქისთვის სადელი ამ სახმარი მიქნოდა სამუშაოს; სამაგრიოთ მამა მუშა ცხენზე შემსვამდა ხოლმე.

რადან არც მამას და არც დედას არ შეეძლო ჩვენიან დარჩენა (ჩემ უკვე თიხი და-მამა ვიყავით), შრომათ დიდოდან საღამოდელ თიხაში გვემუტადნენ, რათა გარეთ არ გვეცვლენ; ხო-

თავდაპირველათ მინდოდა ამ წიგნში მხოლოდ ჩემი კატორღის ვიკნა ამეწერა. მაგრამ შემუდლებლი ამ რვა წლის განმთრევა წინა-დელი ამბებთან: ამ ხანში ვაითოჯერ ამბები ოცდაათ წლამდე მოვივალე გამოცდლებით და ზობამედლებებს შედეგს წარმოვადებენ.

ჩემი წიგნს პირველ ნაწილს, რომელიც ჩემი ახალგაზრდობისა, თიხასა და რევილიციისა დროის განცდებს შეეძებს და იმ განვითარების ნაბაგს, რომელიც მე — ქირბილის ქა-ნები კლასობრივთა შეგნებელი რევილიციური-კომინერალ მკაცია, მივუდღინე გერმანულ და რუს მუშებს: მათ შორის აღმოვაჩინე პრიველი-ტარული განმანთავისუფლებელი ბრძოლის დი-ლო იდეა, ხოლო ეს იდეა იმ გზის მანველებელი იყო, რომელმაც დღობის მოსავიკობისა და ინფი-დედალური მისწრაფებების სერვოადან გამოი-შუყანა და ჩემი ადგილი და ჩემი ვადლებებმა მიიქვნა ჩავრულოთა როგებს შორის. მათი მგა-დობით ანაყოფიერება და ჩემს აზრვინებს და აღვივებდა ჩემს ნებზსყოფას. სულიერი კაცუ-რება მათთან შინაგანი სიმეკაცე მიმანება, უამისოდ ვერ შეხვდებოდი ბრძოლის წარბევი-ბას და ვერ ავიტანდი მის შედეგს—რვა მკაცრ წელურს კატორღაში. მე მინდა მათ, იმ ლეგიონების ადვლას, რომელსაც ჩემს შე-სახებ მტრები და ხანდახან მოკუთებაც ვარ-კულებენ, ჩემი აზრვინებს და მოქმედების მარ-თალი ამბავი ვუამბო.

ჩემი წიგნის მეორე ნაწილს, ჩემს მოგონებებს საკატორღო ციხის კედლებზე გატარებულს („ცხოვრების“ შესახებ, მე მივფიქვნი ანა მართო ყველა პოლიტიკურ ტუსაგს, არამდე ვაგრეთვე სისხლის სამართლი დასჯილებსაც, ქუდლებს, ფიცის გამტრებს, სკიპობრად დანა-შავებებს, ოღრაშებს, მკვლელობებს, ოინბაგებს, ყველა იმით, ვინც რამდენიმე წლითა თუ ათი წლით (ვოცხლები დამარბულია, ჩემთვის სულ დარბია რით აიხსნება მათი „დანაშაული“, „თან-დაყოლილი“ ხასიათით, თუ სიკეთლოერი გაერ-მით: მე ოინი ავიღალი მიყვარან. მხოლოდ იმ საბაველი და შემწარავი თვისების მორჩევალი, რომელიც მე სისხლის სამართლის დანაშაულობა შორის აღმომიჩინია. ეს აღბანებე ჩემთვის უფრო ახლობლნი არიან, ვიდრე ზოგერთი უწილით და ქუდადამჯღალი ადამიანი, რომელ-მაც ჩემი განთავსულებების შემდეგ, როგორც ვიყოთმდა მეგობარბა, ხელი გამომიწოდა ჩამო-სარბევიდა.

ბურჟუაზიული საზოგადოებრივი განავებულ-თა შორის ეგვიპტო, მტკარბობა, შურო, გა-ბობრებება და სიმკაცრე პირდაპირი და ვაშმი-კობობობა. აყოფელ შემთხვევაში ოინი ჩემი არ აბარებენ. მათ (ხობარბამ დაბალი მის ჩირ-ლობებში და ვარბი. ის საზრწეობი დაღობი, რომელია მო-სტეხილას და მათს სულის ამჩინა-ობაში, ოინებობა .იი თიხი ჩემი იარა. მე.სა.სა-ოაზმ ჩიარ ათიოდან პასუხისმგებლობა იარო მათთან ერთობა და არაითიარი საბაბი არ ვევაქვს გულშელოდა გამოვიტანოთ.

თუ საქმირი იქნა, უფლახო საზოგადოებაც თავს დაიცავს ბოროტგანმწარავლებებისგან, მა-

ბავშვობა და პირველი გუ-შაობის წლები სოფლათ

არან დადამანებტი, რომელიცოც სკვილითადდე ყველი წყრობლიანი ახსოვთ ბავშვობის დროთა-და. ზოგერთს კიდევ ბავშვობის მოგონებანი თითქმის სრულიად აფიწყებდა სანამ ცხოვრების შუა გზას მიალწვედეს.

მე პირადად ძლიერ ცოტა რამ მახსოვდება ჩემი ცხოვრების პირველი წლებიდან, მაგრამ ზოგერთმა ვანაწევ უწყველთ გადაძებრული გავ-ლენა იქონია ჩემ შემდგომ განვითარებაზე.

მე აღარ მახსოვს ჩემი სამშობლო სოფელი მობრჩია, რუნას მახლობლად, სადაც 1889 წლის 14 ოქტომბრის დღებოდეთ არსდებოდა არც კი იყავი, როცა ეს ადგილი დარწმუნდა, მიტმამ რომ მამაჩემი, რომელიც იქ მეურსქივდით იყო,

ერთი ღელა „კომუნისტი“-ს რედაქციაში

ი. წ—ძი.

დღის 10 საათია. სტამბის ჯერ კიდევ „სინანულს“ რამდენიმე ცეხიდან მხოლოდ ორგან მუშაობენ. საექსპლუატაციო განყოფილებაში (სად იწყება წარმოება, ბროშურები, აფიშები და სხვა) და წარბეის საკაზმებში, დანარჩენ ცეხებში მხოლოდ რამდენიმე საათია წინ მიორჩენ მუშაობას და ოკ ახლა დამლაგებლებს მტერის კორიანტული აჭეთ დაყენებული. მჭვეტენ და თან ქალაქის ნაგებობებს ავრობენ. რედაქციის კოლეჯი უფრო დაკვირვებული. მაგრამ იქ კარგად ცნობილი გუზინდელი დღის ატომოსფერო, რაღაც მოდით განვიხილო და დამდეგს შორის. მაგრამ აი, მელ-მელა იყრიან თავს რედაქციის მუშაკები: მდივანი, განყოფილებათა გ.მ.ებში.

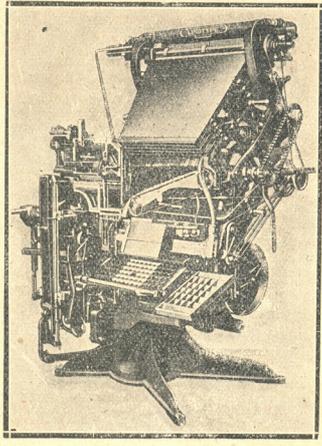
იწყება ახალი სამუშაო ღელა, მზადება მორიგ ნომრის გამოსაშვებათ. მუშაობა იწყება გომოსულ ნომრის დათვალიერებით: ხომ არაფერი გამოტვრია, ყველაფერი როგორ თუ არა დატვირდილი, წყვილი თუ არა ყველა ავტომატული მასალა, რასაკვირველია, საბჭოთა-პარტიული კრედიტისათვის უზენაესი კონკურენცია, შეჯიბრება სენსაციებში, რომელიც კაპიტალიზმის პრესის ანასიათებს, მაგრამ სადავიდობით ჩვენში არის ამხანაგური შეჯიბრება მუშურ-გლეხური მკითხველსათვის უფროსი სამასურის გაწვევაზე, მისთვის სანტრეპსო ცნობების მოხვედრად და გასაგებად მოწოდებაზე. არ არის სასიამოვნო, როცა „მუნი“ გაზეთი ჩამორჩება, მაგრამ საბჭოთა-პარტიული პრესის არც ერთ მუშაკს არ მოუვა ახრათ იწყისონ, თუ მეორე გაზეთმა უფრო შესწლილი მუშურ-გლეხური მასების სამასურია. ამ რამდენიმე ხნის წინათ მთელ საბჭოთა კავშირში მიმდინარეობდა საწარმოო თაობათების მუშაობის შემოწმება. ამ კამპანიის ბოლოშედეგური პრესის ვეტერან „პრედა“—სთან ერთად ყველა გაზეთები დატვირდნენ, მაგრამ პირველია „პრედა“—ს დარჩა და ახლა თვალუფრენელ საბჭოთა კავშირის მთელი დიდი დაბრკა-კარბინების მუშაკები თითოეულში, „პრედა“-ს დაჯილდოებას შორის წიგნილი ორდენით. საბჭოთა პრესის რომელ მუშაკს მოუვა ქვემოთ შრომის გრძობითი წიგნიტის ცნობებით „პრედა“-ს დაჯილდოების მთხოვნით! პირიქით, გაწვთხმულ სია-მაციის გრძობითი ავსებს მას თავის თანამომხებების ასეთი წარმატება და მისი სურვილია „თავისი“ გაზეთიც გაუთიანასწოროს „პრედა“-ს, მასთან ერთ რიგში ჩააყენოს.

დუმილია რედაქციაში. მხოლოდ გაზეთების გადაშლილი ფურცლების შროალი იმისი. განყოფილებათა გამგებნი ჯერ „თავითან“ განყოფილებებს ათავსებენ რ. კ. ბ. ე. ნ. მდივანი კი, გაზეთის დათვალიერებას მეთაურიდან იწყებს და განცხადებებით ათავებს.

ქალაქის კრიზისის გამო გაზეთი მოყვლებულია საშველებას შორად გამოუმუშავს ექსპლუატაციის დი. მიუღი ავტომატული მასალის ჩაქევა ხშირად ვერ ხერხდება ხოლმე. გადაიდება ხან ერთი, ხან მეორე მასალა და განყოფილება. დღესვე მეორე დღეს მასალის ჩამაბრუნელი, იწყება „ლაშქრბა“ მდივანის წინააღმდეგ.

მაგრამ გათავად „დავა“. იწყება გაზეთის გულდასმით შემოწმება შინარსის, ტენივის, კორექტურის მხრივ. განსაკუთრებით კორექტურა ახლა ყველაზე მტკიცეწმელი ადგილი. „კაპიტალიზმი“ და „კაპიტალიზმისტიკა“, „სოციალიზმი“ და „სოციალისტიკა“, „კომუნალიზმი“ და „კომუნისტიკა“.

მუნიტორი, —ხშირად არის ერთმანეთს არებული. ხშირად ისეთი შედეგები იპარება, რომ თმები ყალბად აურჯდება კაცს. იყო შემთხვევა, —ეს ანედელტორ არ უნდა, —როცა ჩვენმა კორექ-

მანქანა „ლინოტიპი“, რომელსაც იწყობა გაზ. „კომუნისტი“.

ტორებმა გარდაცვალებულის გვარში ერთი ასო შეცვალეს და გამოდის, რომ ცოცხალ კაცს პანაშვიდი დაუნიშნენ. მეორე დღეს გარდაცვალებულისა და შეცვლილი გარდაცვალებულად გა-

რედაქცია თანდათანობით იცვება თანამშრომლებით. „დათვალიერება“ გათავად და იწყება მასალების დამზადება მორიგი ნომრისათვის.

განყოფილებათა გამგებნი ათვალიერებენ მაცივარ დასტობით დღესაგებულ თემების მიხედვით „დაბარისებულ“ წერილებს და არჩევენ რა თემაზე გაიყვან დღეს განყოფილება. მაგრამ აი თემა ამორისებულია, იწყება ცალკეული წაიკითხა, ხშირად ძნელია მუშის ან გლეხის დაკორექტირებული ხელით დაწერილის გარჩევა. ზოგჯერ ახრის ნალოდა გავებაც კი, მაგრამ რამდენადღა გაუგებია წერილი, მით უფრო მეტი ყურადღების ღირსია იგი. ასეთი წერილების გროვა მემჩანქნე კალს ეძლევა, უფროება სათაურები. განყოფილებები მზად არის და თავს იყრიან მდივანის „პორტეფელში“—კარდინის ყვანში.

მაგრამ გაყოფილებათა გარდა, რომელთაც სტეკოლებით მიხედვით მსურველებით მკვთა, არის ე. წ. „მომხრალე განყოფილებები“, რომელთა პატრონობა ეკისრება ყველას. ეს არის ყველა მიმდინარე კამპანიებთან დაკავშირებული მასალები, რომელთაც ასურენის რედაქციაში, მისი მოადგილემ, განყოფილებათა გამგებნი, მდივანი.

12 საათიდან იწყება დღემუშების მიღება ამიერ-კავკასიის რედაქციათა სააგენტოდან, რომელსაც ჩვენ შევუვლით უფობით „აღს“-ს.

—აბა, სთარბენე ეს შენ—ამხუღა ჩქარა კისერს მოგვრებას ბაჩ-საქა-ს.

—იი ეს კიდევ, ვინ. ფრ-იუნ-სიანი და ჩან-კი-ში ერთმანისს სკაშენ.

უნაწოდება დღემუშის მთარგმნელებს. რედაქციაში იმისი კალმების წირობით, რომელსაც ხშირად არღვევს ტექსტების ხარის წერილი ან რედაქციაში სკაშენ მისთვის დალაპარაკი.

ჩა ხალხი არ მოდის რედაქციაში. აი მუშა, რომელიც უჩანთოდ დიხთოვებს და მთილა ბიუროკრატისხის უდაბურ ტყეში ხეტილით. მოვიდა რედაქციაში, რომ გაზეთის დანბარებით ერთის დაერთი გადასტარას გორდომუხის კვანძი და აღიგინოს შეზღაბული უფლებებით.

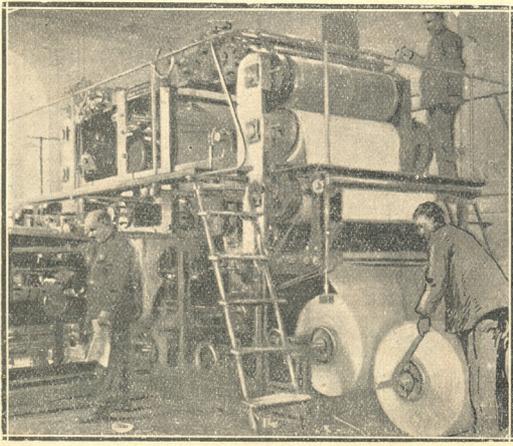
აი კელი ბავშით, რომლის ქმარმა სხვა „სტორფა“ ნანა და ცოლ-შვილი სიმშინელი ხდის სულს. ან კიდევ რომელიმე ბობოქარ-ჩინოვანი, რომელიც „გასწორეს“ ინსპექციის ფურცელში. ის ყველა „წუმსადანეს“ იმელებს. მოწმეთ, რომ ის უსაკეტელია კაცია.

აი აგურ, რიბით შემთალი კარები თმაგანჩილია ყმაწილმა, იკითხა „თავიანი“ რედაქციაში და, —ოცა უჩანასწენლი აუ აღმონდა, მდივანს „დაბალი პერსონით“ დაგმავალიდა „სორიად სერიოზულ“ საქმე მოსალაპარაკებლად. ეს უფროად სერიოზული საქმე აღმოჩნდა ასაკეპიანი ლექსი „მარსხე და ზაჰუსხე“.

—გთხოვთ ახლევ წა კითხათ.

—დასტოვით, ვადავათებთ ერთხმ და, თუ გამოდგა, თუ გამოდგა.

—არა, ძალიან გთხოვთ ელავე წაიკითხოთ. საქმე თავდება თმაგანჩილი ახალგაზრდის რედაქციაში. ლექსი, რასაკვირველია, არ გარკა. მაგრამ ძნელია ამის პირში თემა. დაწუნება იწყება ფრთხილად, რომელიმე ტაგით.

„ხაროტაციო“ მანქანა საათში ბეჭდვს 20 ათას ცალ „კომუნისტს“.

მოცანდებულის ჰირისუფლები მოიჭერ რედაქციაში: რად დაგვაკოვით. ამიტომ ყველაზე მეტი ყურადღებით გაზეთი კორექტურის თვალსაზრისით მოწმდება და უჩანასწენლი ხანებში ამ შეუსესტებელი კონტროლის წყალბობით კორექტურასაც დაცევა გამოწორება.

მ ლ ა შ ე მ ტ ბ ა მ ტ ა ნ

ნიკო ასლამაზაშვილი

— არ მივწონ? ესევე გადავსწორებ. ახალგაზრდა ერთი წუთით ზეისივე აღაშფოთებს თავს და ტაბები მყის იცვლება არანაკლებ მიწოდებულ სტრუქტურებში. მსგავსი არ არის. უკანასკნელი საშუალება ამგზავნა ახალგაზრდას შენაშრობლად არის ლეკის დატოვება და მცირედენი იმდის მიცემა...

— გადავიქმ რედაქტორს, ვნახათ რას იტყვის...

* *

სამის-სუთნებზე წუთია. მეთხედვი საათის შემდეგ იწყება მუშაობა სალიბრეო განკეთებულში. ინსტრუქტორი უკვე რედაქციისა და მასალის მიხედვის მოლოდინში სულამთავრებით თავს ადგას მდივანს.

თარგმანი კარგად გაეგნა ამწყობ მანქანებს. ასობა-აწყობება შესაძლებლად ხელი დაუსვა მანქანის კლავიშებს, ასობის ნიშნები წყლივით ჩამოცვიდა ყუთიდან, დაეწყო ერთმანეთის გვერდით, ასობა-აწყობა მისიჩა ბერკეტით, დაღაგებულ სტრუქტურას დაეკავა და მის მათგორ, მანქანაზე მიმარბეულ კოლხაში ჩამოხდა თვითონ, ჯერ კიდევ ცხელი სტრუქტურა გამოხედა სტრუქტურის მოსინჯვის შემდეგ იწყება წყობა და ჩქარა მთელი სალიბრეო განკეთებულა იყვანა თავისებური მესტილი, რომელსაც ნან-გამომწვევით არღვევს ასობა-აწყობის ძალით:

— მასალა! გაუმართლა ლინოტიპი. თოხი ცაკის მუშაობას ასრულებს იგი. რამდენიც არ უნდა უყურო იმ მუშაობას, ვაუკლებს მოლოდინი: არა მკვებარე მანქანის, არამედ გინორე ავანტიონის მხამებელილებს სტრუქტურს იგი. ბრატყლა, ერთი მხრივ სწორია თანხვედრად, ჩაღაგებულა სპორტინის ნიშნები, რომელსაც დაღებულა ასობის ასობები, ხელს დაკრავა მანქანის ფოლაქზე, წყობითი ჩამოვარდება მიჩინებ ყალიბში ერთი ნიშანი, შემდეგ, მეორე, სანამ არ გაივსება სტრუქტურა. სპორტინის ნიშნები სავსე სტრუქტურის მანქანას გადაექვს იმ ადგილას, სადაც განმარტონი, ცვეთის სავსე ქვაბიდან გადმოდის ლითონი, უკვე სიტყვების ნიშნებს, ციგდება და მასზე იწყება სიტყვების ანაბეჭდი—ჩამოსხმული სტრუქტურის შემდეგ ამ გამოყენებულ სპორტინის ნიშნებს იტყვებს რიგის თათი და ლაგებს ისევ ბრატყლ ყუთში, თავ თავის ადგილას.

* *

სალამის სუთი საათიდან რედაქციაში თავს იყრანა რეპორტიორები. ისინი დილოდნენ დრობანი ერთი დაწყებულუბიდან მთელი. ექვსზე „საქილას“, იქნებ უბის წიგნი. თითველ მათგანს თავისი მომწვევების ვაფალო აქვს: ერთი ვაჭკობის მასალაო ტონისაო!—მას არ უნდა გაუმარტოს, თუ რა ხდება მაზარზე; მეორე აგზაოა ტონისაო; მესამე აოუსტრიის კომისარო; მეთხედ—ჩიორშიო! მის დავალებულ აქვს „აღილთმარტორი“ დარგი: არ უნდა გაუმარტოს არაღილ ჩამოსვლა და განსაკუთრებით უხეობლებს.

მდივანის თავს იყრის რეპორტიორების მთელი დღის „ნადლო“. მას უხეობლებს გასწორებულ დებეშებზე და მთელი მის მასალა იგზავნება გაუმართალ ლინოტიპების დასაქმებულუბლებლად.

* *

ღამის ათი საათი ზღდება. რედაქტორის თაბაში უკვე თათბირია მეთაურის მხრივ თემაზე.

ამ დროს იწყება სიცოცხლე „ჩვენსა“ სამეცნიერო-განკეთებლობაში, სადაც იყვრება „ოპონდისტი“ (არგვისი)—გამობი იმდენი, რომ იქვე იყვრება „ახალგაზრდა კომუნისტი“—მუშა, „წითლი არმიული“, „ახალი სიოელი“. ჩვენნი მეთიბანაკო, დაუმტებელი ვასო მისილთა და მისაგარსიდალითი იძლევა განკეთებულუბებს. მას გვერდით უდგას გამოწვევები და მიცემული როგორ მიხედვით ლაგებენ მასალაზე—„აყენებენ გრადუსებს“—როგორც საგზებთი ვაგონებზე ამბობენ ხოლმე.

გამომწვევი აჩქარებს კორექტორებს, მეტრანაკი —პორტივებს, რომლებიც მანქანაზე გასწორებულ სვეტებში ცვლიან შეცდამანას სტრუქტურას.

რედაქტორის „გაბნევაში“ თათბირი გათავდა. არჩეული მეთაურის თემაც და „მსხვერპლიც“, რომელსაც მეთაური უნდა დასწეროს.

I
— ადგე, მიხა, ადგე, დღეს პირველი მაისია,—დასწავალა თავზე მძინარე ამხანავს ლაღით.

— მერე რა, რომ პირველი მაისია? შეგეკითხა გამოლიბებული მიხა და მეორე გვერდზე გადაბრუნდა.

— მერე ის, რომ ნამალადღეს იქით, მლაშე ტბასთან რუშები მოიჭირეს თავს პირველი მაისის საღვთისწაწული.

ამ სიტყვების გაგონებზე მიხა მარდალ წამოხტა, ტანთ ჩიაცვა, პირი დაიბანა და ორიოდ წუთს შემდეგ უკვე მხად იყო წყასხვლეული.

— დღეს „შვიკები“ განსაკუთრებით ფეხზოდ უნებიათ და აძირობ ჩვენც ფრთხილად იხნება ვიყით, სიქვა ლაღით.

— სრული სიმათილეა,—იყო პასუხი მიხასგან,—სიფრთხილე გვამართებს. მიხამ თათბის კარი გამოკეტა და ლაღისთან ერთად ქუჩაში გამოივლიდა.

II

ჩუღურეთის ვერო ქუჩებით არსენალიკენ მიინარტობდა ორი ამხანავი, რომ იქედან მინდორი-მინდორი მლაშე ტბასთან მისულიყვნენ.

— დღეს პირველად ვლენისკუღობთ პირველ მაისს, და ამას იქით იქ ყოველთვის ვიღვლესასწაწულებით,— მზიარულად ტიქიკებდა ლაღი.

პირველის ნახვევარმა მთატანა. უკანასკნელი დებეშები მივიდა, გადათიბუნდა, გასწორდა, გადაეცა საწყობთან, მეთაურიც მხად არის.

სამდინოში მთავარი დებეშების შინარასი მთავლე გადაექვთ ე. წ. „ანშლავაში“, რომ მკითხველს მთორე დღეს ერთბაშად ეცეს თვალში, თუ რა არის მთავარი და ყველაზე სიხტრეუსა გახვთში.

მთელი მასალა ჩაბარებულა. მისაღებია მხოლოდ უკანასკნელი ცნებები, რომელიც ნაშუამდგის ორ სათხე უნდა მივიღო. რედაქციამ რჩება აღმისი რედაქტორია, მთორე მთარგმნელა და ერთი-ორი ჭადრაბის მორტყოფა.

უკანასკნელი ცნებებიც მივიდა. იწყება უკანასკნელი გვერდების შევრა.

დიღის სუთი საათისათვის ყველაფერი მხად (ტენდინტი მორტევი). უკანასკნელი გვერდი ჩაივდა „აგალა“, სასტრუქტოტობა განკეთებულბაში, სადაც მას ჩასვებზე პრესში, ზეიდან სპეციალურ ვარტონს დაადებენ და პრესს აამუშავენ. კარტონზე რჩება ანაბეჭდი, ამ ანაბეჭდს შემდეგ აშობენ, სდებენ სპეციალურ მანქანაზე და მისგან ჩამოსახმებ ლითონის ანაბეჭდს, რომელიც სანახენარ განკეთებლობაში მიდის.

აქ დგას სარტაკითო—სწრაფობმეცადეი მანქანა, ჩამოსხმულ ვეფხვების ანაგებენ სარტაკითო მანქანის „ღრუბზე“ და ჩქარა მანქანა უწყებს ვაგუნს: რულინებში—მორტვათ დაგველი სავახუთო ქაღალდი ეფიხვებენ სისწრაფით იშლება და იქვედა დავცილე გახვებოდა.

ახლა იწყება საქმეპილიტო განკეთებობის მუშაობა. აქ უკვე თათბირითი არიან გაუთის დაუტარებულბა და დღეს არიან (საშუბრაოდ, ხშირად ძლიერ ვეიო) ქალაქს ვეცხება გაუთის მორტი ვეიო. ანავე დროს მარტარბობის საბარგო ვაგონი მოკარბობს მაგართ შეგულ გაუთების გროგას, სტრუქტეს სხვადსახე საღვრებში, საიდანაც გაუთი იგზავნება სოღობებში.

სეს თადებდა სავახუთი დღე და ერთი არ არის გათავებულბი, რომ იმდენი მეთორე.

— კეთილი, ვიღვლესასწაწულით.
— წითელ დროშასაც ავაფრიალბეთ.
— ავაფრიალბეთ.
— მარსელიოზას ვიმღერებთ.
— ვიმღერებთ...
— აი, ის გორაკი, რომ გადავიაროთ, პირდაპირ მლაშე ტბას მივადგებთ.—სიქვა მიხამ და შეუღნენ ხეცს ვადღობა მღებარე გორაკს.

III

ხელის ვეღობით ვაშლილ მინდორს ასამდე მუშას მოეყარა თავი, თან მოეტანა საქმეშ-სასქმელ და ელოდებოდნენ ზეიმი ნაღისის დაწყებას.

აქეთ-იქით კიდევ მოლოდინენ თითორიოლა მუშები.

უკვე წითელი დროშა აღიმართა, აფრიალდა, ჰაერში.
— გაუმარჯოს პირველ მაისს,—დიობახ მერღობებ.

— გაუმარჯოს, გაუმარჯოს,—ერთხმად შესახა ყველამ.

გრძელი ტარით მიწაში დარკობილ წითელ დროშას ოდნავ არხვდა წყნარად ნიავი.

მიხა და ლაღო სიამოვნებით შესკეპროდნენ მას და აღტაცებით მეოცედ კითხვობდნენ ოქროს ასობებით დროშაზე წარწერილ ლოზუნგებს: „პროლეტარებო ყველა ქვეყანისა, შეერთდითო!“
„რვა საათის სამუშაო ღლე“.

— ლაღო, თუ მოგესწრებთ, ჩვენ ამ რვა საათის სამუშაო დღეს.

— ჰაი, ჰაი, რომ მოგესწრებით, უპასუხა ლაღომ.

— ამხანავებო, დასხვებით,—გისიმა ვილაცის ხმა და ყველანი ალყად შემოუსხდნენ დროშას.

დაიწყო ნაღიში.
ორატორები რიგ-რიგად გამოლიდნენ. დროშასთან დგებოდნენ და მხურაველ სიტყვებს ამბობდნენ.

— ვეცადე ამ წმინდა დროშაში მისი მიმავალ წყოს ეს დროშა შეგ ქალაქში აფრიალდება,—ამბობდა ერთი ორატორი.

— ვაშა-ვაშა-ვაშა—დაფრიალდა ხალხმა და ეს ხმა ვეგუნებით მოვიდა არე-მარეს.

IV

სალამო ხანს გათავდა ზეიმი.
ოქროს წარწერებიანი დროშა ლამაზად მთორიოლებდა მოხეიმეთა დროშა. ქალაქთან მოაღოლეებისას ორის მიცეს და შეინახეს.
სახულ-გაგინილით სასიამოვნები ხალხი დღიშაობა.

მიხა და ლაღოც მზიარულად ვაგემართეს თავიდან ბინისაკენ და მოუთმნლად ელოდნენ მთავალ წყოს, რომ თვლით ენახათ მუშა ქალაქში აფრიალბებული წითელი დროშა.

და ნახეს კიდევ...
ნიკო ასლამაზაშვილი.

მ ა ნ ქ ა ნ ე ლ ა მ ო ს ა ვ ა ლ ი

აგრონომი ვ. სოფერიძე

ერთ-ერთ მიძღაერ ფაქტორს მოსავლიანობის აწევის საქმეში წარმოადგენს გაუმჯობესებულ სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-იარაღების გავრცელება და განსაკუთრებით მანქანა-იარაღების წესიერათ გამოყენება.

განსაკუთრებული ზომები მიღებული ხელისუფლების მიერ, რომ სოფლის მეურნეობის მექანიზაცია სწრაფად განვითარდეს. მანქანა-იარაღების დამზადებისა და გავრცელების საქმეში დიდი მიღწევები გააკეთა.

თუ 1913 წ. მანქანების მიწოდებისათვის ყოფილ რუსეთის იმპერიაში იხარჯებოდა 112 მილიონი მანეთი, 1928 წ. მანქანების მიწოდებაზე დაიხარჯა 30 პროც. მეტი. მიმდინარე 28/29 წელს მანქანების გამოშვების და გავრცელების პროგრამა 1927/28 წელთან შედარებით გადიდებულია 36 პროც. მეტი და 1932/33 წლისათვის გეგმით გათვალისწინებულია მანქანების 4-ჯერ მეტი რაოდენობის გამოშვება, ვიდრე 27/28 წ. გარდა

რაოდენობით ზრდისა, მანქანა-იარაღები თვისობრივადაც უმჯობესდება. ფასი მანქანებზე უდრის ჯამადე, არსებული საპრიესკურანტო ფასებს.

ტრაქტორებს ამზადებს პუტილოვის

მანქანა-იარაღების გავრცელებას საქართველოში დიდი ყურადღება ექცევა. განსაკუთრებით დიდწინაშეწოდებაშია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სწორი და შეუცდომელი მექანიზაციის გასატარებლად საცდელი სადღურის დაარსება.

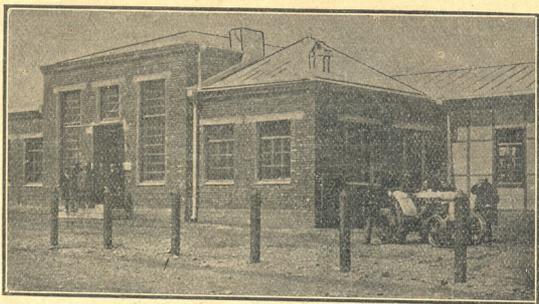
იმის ნათესაყოფად, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მანქანა იარაღებს მოსავლიანობის აწევისა და შრომის რაციონალიზაციისათვის, მე მოვიყვან რამოდენიმე მაგალითს: კავებისა და ხის ფუთვნების ტექვლი რკინის გაუმჯობე-

სებული ფუთვნებით, მოსავალი მოიმატებს 20 პროც. გარდა ამისა წვეის ძალაში ყოველ წლიურათ მივიღებთ დაზოგვს 20 პროც. მაისც.

მოსავლიანობის მომატება შედგად მოსდევს განსაკუთრებით გაუმჯობესებულ იარაღებით მიწით უკეთ დაშუშავებას, რაც იწვევს ნიადაგის სტრუქტურის გაუმჯობესებას და ნაწილობრივ ხარვეზობის შემცირების გამო სარეველა ბალახების ძლიერ შემცირებას.

ხორბლის მოსავალი რკინის ფუთვნების შემოღებით დღეს არსებული ნათესობის სივრცეზე მოიმატებს 43.000 ცენტნერთი ანუ 258.000 ფუთით; ქერი—15.170 ცენტნერთი ანუ 91.000 ფ. სიმინდი

—97.860 ცენტნერთი ანუ 587.160 ფუთით. სულ კი მივიღებთ 156.030 ცენტნერ ანუ 407.160 ფუთ ჰემდემტ მოსავალს. ფარცხებით და მჭკრივში სათესის დამუშავებული მიწა მოსავლიანობას აღიდიებს 20 პროც.

პროფ. ამირჯანიძის სახელობის მანქანა-იარაღების საცდელი სადღური. აქ სწარმოებს საქართველოსათვის შემოტანილი მანქანა-იარაღების გამოცდა.

საქართველოში მეორე წელია, რაც დიწყო მუშაობა პროფესორ ამირჯანიძის მეთაურობით, მანქანა-იარაღების საცდელმა სადღურმა. ამ სადღურის დაარსების წყალობით ამ მოკლე დროის განმავლობაში ჩვენს ქვეყანას აქვს დაუ-

ზევით—სახ. უნივერსიტეტის აგრ. ფაკულტეტის სტუდენტები სწავლობენ გუთნის წესიერად დაყენებას—ქვევით—სტუდენტები არკვევენ ხნულის სიღრმეს.

ზევით—სტუდენტებს უხსნიან თევშებიანი ფარცხის მნიშვნელობას და გამოყენების წესს.

ქვევით—თევშებიანი და კბილებიანი ფარცხის ერთდროულად გამოყენება ტრაქტორის საშუალებით.

ქარხანა, რომელიც 1928/29 წელში გამოუშვებს 3.000 ცალ ტრაქტორს. ახლო მომავალში დამთავრდება სტალინგრადის სატრაქტორო ქარხნის აშენება და განხრახულია კიდევ ტრაქტორის ახალი დიდი ქარხნის აგება ურალზე.

ფასებელი მიღწევები ნიადაგისა და რელიეფისათვის შესაფერი მანქანა-იარაღების შერჩევისა და გავრცელების საქმეში. ამჟამად სადღური აწარმოებს მანქანა-იარაღების საბოლოო მიკროდარაიონებას.

სარკვე მანქანაში ვიდარჩეული სათესელ მასალა მოსავალს უმატებს 10 პროც. რაც მარტო ხორბლის დასათეს სივრცეზე მოგვცემს 135.000 ცენტ. ან 811.800 ფუთ ზედმეტ მოსავალს.

როგორც ამ ციფრიდან სჩანს, მოსავლიანობის აწევისათვის გაუმჯობესებულ მანქანა-იარაღებს აქვს დიდი მნიშვნელობა. საქართველოში მანქანა-იარაღების გამოყენების მცოდნე პირები ძლიერ ნაკლებათ არიან, რისთვისაც განზრახულია მიმდინარე წელს და მომავალშიაც მოეწყოს მანქანებში მოკლევადიანი კურსები აგრონომი ული უცოდინარობის სალიკვიდაციოთ.

კურსების პროგრამაში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა მანქანა-იარაღების მოხმარების უცოდინარობის სალიკვიდაციოს, კურსებზე გატარებული იქნება სოფლის მოსახლეობის აქტივი.

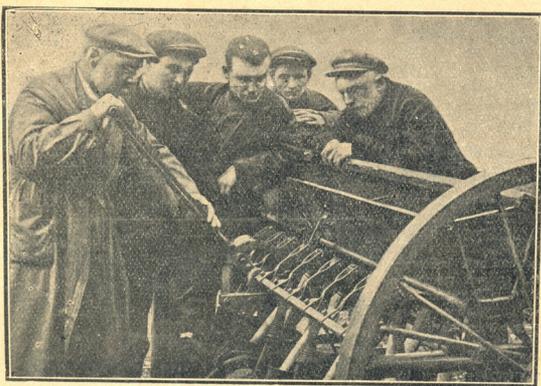
მიწადმოქმედების კომისარიატს განზრახული აქვს მოსავლიანობის გადიდების საქმიანობაში უშუალოთ ჩაებას რაც შეიძლება მეტი სოფლის მუშა. ამ მიზნით მოკლე ხანში მთელს საქართველოში შემოღებული იქნება აგრორწმუნებულების ინსტიტუტი.

პროფ. ამირჯეიბის კონსტრუქციის დაზგაზე სწარმოებს ძნის შესაკრავი ბაწრის გამძლეობის გამოცდა.

აგრორწმუნებულები იქნებიან უახლოესი პირები აგრონომებთან, რომელთა საშუალებით აგრონომები გაატარებენ ღონისძიებებს მოსავლიანობის გასა-

დიდებლად, აგრო-რწმუნებულთა ინსტიტუტის შემოღებით სოფლის მეურნეობას ემატება ახალი არზია აქტიური მომუშავეების მოსავლიანობის აწევის საქმის ფაქტიური განხორციელებისათვის. აგრორწმუნებულები ამორჩეული იქნე-

სტუდენტებს უხსნიან თევშებიანი სათესი მანქანის მოხმარების წესებს.

ბიან ღარიბ და საშუალო გლეხების წრიდან; არჩეული იქნებიან ისეთი პირები, რომელნიც ცნობილი არიან, როგორც აქტიური სასოფლოებრივი მოღვაწენი, სოფლის მეურნეობი კარგათ მცოდნენი, აქეთ ავტორიტეტი და ნდობა, აქეთ მიღწევები ამა თუ იმ სასოფლო-სამეურნეო კულტურის მოსავლიანობის გადიდების დარგში, აქტიურ მონაწილეობას იღებენ სოფლის მეურნეობის განვითარებისა და მოსავლიანობის გადიდების საქმეში. სასურველია ყოველ 100 კომლზე მოდიოდეს ერთი აგრორწმუნებული.

კოლექტივებში აგრორწმუნებულის მოვალეობას შეასრულებს კოლექტივის გამგეობის თავმჯდომარე. აგრორწმუნებულები თანდათანობით გატარებული იქნებიან მოკლევადიან კურსებზე.

აგრორწმუნებულები იმუშავენ ადგილობრივ აგრონომის ხელმძღვანელობით და დაეხმარებიან საბჭოთა ხელისუფლებას აგრო-ღონისძიებათა გატარებაში. პარალელურად აგრორწმუნებულების ინსტიტუტის შემოღებით განზრახულია გატარდეს საუკლებლო დადგენილება აგრომინიმუმის შემოღებაზე. აგრომინიმუმში შევა ისეთი ღონისძიებანი, რომელნიც ადვილია გასატარებელია გლეხობის მიერ და რომელთა გატარებით შესაძლებელი იქნება მოსავლიანობის უტყუარი გადიდება.

აგრო. ვ. ხოფერია.

ჩვენს სოფელში ხშირად საუბრობენ ამის შესახებ: პატარა ბავშვი ფეხშიშველა გოჭებს დასდევდი, დილაზე ადრე დაეფრენდი ცვირან ბალახებს და მხარბედა სოყმაწვილის ასეთი ბედი.

რამოხდა შემდეგ კარგად არ მახსოვს, მაშინ ჩემი ვინ წაიყვანა ციმბირისაკენ გულმოფლეთილი, მას სულ უბრალოდ უთავახეს ეს განაჩენი, რადგან ის იყო მშრომელი და თანაც კეთილი.

მე მახსოვს მხოლოდ დამძიმებულს ჯაჭვების რგოლით წელში მთხრილი ტუსალები ჩიბუხს ბერავდა, და ხის წვეროდან დაეჩინებ თამბაქოს ბოლი, რამაც ღრუბლები განთიადზე შეაფერადა.

ეს მოხდა მაშინ გაზაფხულზე, მზის ამოსვლამდე სანამ მინდვრებში ყვავილები ფრთებს გადამშლიდა.

მამასთან ერთად წაიყვანეს კაცი ასამდე და ძალის ყფა, სევდიანი, უფრო გახშირდა.

ასე გათავდა ყველაფერი მამის შესახებ. მას შემდეგ მისი არ მინახავს ჩიბუხის ბოლიც, მხოლოდ ეს მახსოვს სისხლიანი მიჭქონდა სახე და თვალებიდან ვარდებოდა ცრემლების ბოლი.

ახლა ჩვენ სოფლად ყველაფერში სიზალეს გმედვე გლეხის ცხოვრება წისკილივით შემოტრიალდა და ვით ქალაქში ისე სოფელს სხვა მზემ დახედა დიდ ოქტომბერმა ჩვენი ყოფაც გააღიდა.

ჩვენ გაავაშენეთ ვენახის და ჩაის კულტურა სადაც ჩხაოდენ უდარდელად უწინ ტურები და კოლექტივმა ერთსულოვნად დადასტურა, რომ გაავაძვეთ კულაკი და სხვა მაცდურები.

ეს ყველაფერი მე მგონია ჩვენც გავგეგმა არავის უყვარს ვაჭარი და კაცი მცარცველი რომლებიც მხოლოდ ნაბიჯებზე იყნ გვედებ: როგორც ფოთლები ჰადაროდან ჩამოხაყენი.

ვხედავ გულიდან ისე მდის დღეს სიხარული როგორც სხვიები განთიადზე მთების წვეროდან ეხლა ჩვენს გულში აღარ არის რომე ფარული, და ჩვენ ვეღირსეთ რასაც ბვერი არ მოელოდა.

სოფელში ეხლა ყველაფერში სიზალეს ვხედავ: გლეხის ცხოვრება წისკილივით შემოტრიალდა და ჩვენს ქობში სხვანაირად მგამ ჩამოხედა დიდ ოქტომბერმა ჩვენი ყოფაც გააღიდა.

ი. ლისაშვილი.

ფოტო-აკაკიბით მთაში და გარკათ

ფ. ფურცხვანიძე

ტენიკუშში სწავლის დროს სწორად და მემორიალად სოფელ დიდ მანძილზე ფეხით მოგზაურობის აზრი და თავიდან არ შერბობოდა. მანძილზე სხვა, თუ რამეხანა პირადი იყო სხვა ტურისტების ნაამობი, მანძილზე სხვა, შეფოლო თუ არა ნამდვილად ადამიანს ფეხით რამდენიმე თვეებით სიარული და რამდენიმე საათს გრძობდნენ ამ მოგზაურობის დროს.

დანიტრესტულში შევიარე გართ. კომისია რიგითი რესტრუქტორი - ტურისტული ბიუროში. ჩემი აზრი გაეცანე ბიუროს. სინარული შემეფინე, გამიზადეს მოწყობა, მარშ-რუტე, მომგეს სხვადასხვა რჩევა-დარჩევა და 1928 წ. ივნისის პირველ რიცხვებში დავტოვე თბილისი.

ხევსური სოფ. ბლოდან

მივდივარ ფეხით, მინაქეს თან ფოტო-აკაკიბი, მანძილზე სეზონით ავირე და გლეხობის ცხოვრება და მინდა თვალთ ნახული უფრო კარგად დასახლოვებულად მქონდეს ფოტო სურათები, რომელთა საწვლეობითაც სხვებსაც ნათლად დავაჩვენებ სხვადასხვა კეთხევის ხალხის ცხოვრებას, ბუნების სილამაზეს და სხვ. გავიარე მანძილში, გადავიღე ფოტოები რაიონში, აქ

ცხოვრობენ ბერძენები, თათრები და სომხები, ეწვიან მიწის მუშაობას და მესაქონლეობას. ტყეები სოფლებში არ არის.

ბლოდან მოპოვებულ სიძველეთა ნაშთები. აქალონიდან გადავიღე არაბული ლაშქარი, იქიდან ახალციხეში, ახალციხიდან უფროსი ახალციხეში, ახალციხიდან კი ზეკარის უღელტეხილის გადაღობი ჩავდივარ ქუთაისში.

ფეხით სიარული უკვე ძლიერ მივიწყე, ფეხები აღარ მტკიან, დღეში 60-70 კილომეტრს თავისუფლად ვავდივარ, ერთი ღამის დასვენება სოფლიდან მამყიფივად და მეორე დღე თანამად ვაგრძელებ გზას.

ქუთაისიდან რკინის გზით ჩავდივარ სად. ზორამამდ, აქედან კი სოფ. ტყემლოვანა - სვირის გავლით კი - ქ. ქიათურაში. ქიათურიდან მივდივარ რაქისკაყ. გავიარე ს. ჯრუჭი და ჩქვერი და ჩავდი თონში.

გზა და გზა აღმასკომები შემოღობიდავად მენებარებან, რითაც დიდთ მკაცროლი ვარ. უკვე ორი თვე გავიდა, რაც ფეხით მივდივარ. ორი თვეა მას შემდეგ, რაც ანაზურგული თბილისი დავტოვე. გზა კიდევ დიდი მაქვს გასავლელი მივდივარ წინ. საინტერესოა იმ ხალხის ნახვა, რომელნიც კულტურას მოწყვეტილი არიან და უფადოდ აღქაქა გარეშე სტოვრობენ მთებში.

გადავიღე კურორტ შოში. შოვი ახალი აგარაკია, ღამაში და ბუნებით საქართველოს ყველა აგარაკებზე უფრო დაჯილდოებული. ყველად ფეხის გადადგმაზე აქ შეხვედებით სხვადასხვა გვარ მინერალურ წყლებს.

მივდივარ წინ, მამისობისკენ. შოვეს გასცილდი თუ არა, ღამაში ბუნება გაქაქა და მალე მამისობის შიშველი მისი გადასავალი შევიქცი.

დავტოვე რაჭა. აქეთა შარე უკვე ოსეთია. გამიზადნენ თოვლიანი მთები სამხ. ოსეთისა.

გადავიარე პატარ-პატარა სოფლები და ჩავდივარ ს. ზარამაგში. ზარამაგიდან ისევ წინ შევდივარ მყვარალა კასპარის ხეობაში. თავს დამტკერის ზარამაგარი ველური კლდეები, რომლებიდანაც მისაქვენი წყალგარდნილები და მი-

სი მხიარული ურთიგება ისედაც ძალზე მყვარალ მინაწილ არღონს.

ისევ მივდივარ კასპარის ხეობით. არ თავდება კლდეების მწკრივი და რაც წინ მივდივარ უფრო ღამაზდება ხეობა. აგერ არღონს მწკრივით და ცვიდნი და უფრო მეტი ძალა და მხიარული შესიბა ისედაც მყვარალა და კვიდან ქაჯე გადამტყფარე არღონს. დაუსვენებლად მივდივარ ქ. ალაგორში. უფროდ სწყდება კალაური. კლდეებიც ჰქრება და გაშლო, ფართო ხეობაში მიიზღახნება არღონი დამწყვეტებალ და დინჯად, თითქოს დიალოა ადენი ბრძოლით და იხვეწებს, საღადა მისი სილამაზე, კასპარის ხეობაში რომ ყვირის და ჰგვლეს ნაბრებს უშველებლივ კლდეების!

სოფ. არღონ-არხონჯას გავლით ჩავდივარ ქ. კაჯეკში. კაჯეკი ღამაზე ქალაქად მჩვენა, მთლად მწვანე ბაღებშია მოქცეული.

კაჯეკიდან დავადექი საქ. სამხედრო გზას. ღამაზია საქ. სამხედრო გზა, ვიწრო დარიალის და გუდამაყარის ხეობით. სილამაზით ჰპირატესობა ოსეთის სამხედრო გზას ეყუთენის. განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ ოსეთის სამხედრო გზა ძლიერ გაფუჭებულია. სამაგიეროდ კასპარის ხეობა უფრო ცოცხალია, უფრო მტკეპრება და ღამაში თავისი კლოვანი ხეობით და მქუხარე ჩანჩქერებით.

ჩამოვიდვარ ყაზბეგში.

თოვლით დაფარული მყინვარწყვირი ღამაზად გადაძოჭურებს სოფ. ყაზბეგში.

სხვა ექსკურსანტებთან ერთად ავედი მყინვარწყვრზე. ჩემი გამცილებელი წინ მიგვიძლივარ, რკინის წვეტიანი ჯოხებით ძლივს მივიცივით ვიწრო ყინულგან ბოლიკებზე. ამინდი ხელს არ გვიწყობს, გავეჩვიე შავ ლურბლებში და ციკინათულებით გვეხვევა ელქტირი-ნაპერწყლები. დავბრუნდი ისევ ყაზბეგში.

დილის 5 საათზე დავადექი სნოს ხეობას. ჩავდი ორ საათზე ხევსურეთის პირველ სოფ.

კარკინში. ერთ ხეობაში დავინახე გულხეივი (მოხვევები), რომელიც ზოგნი ქვეზე ჩამოსმდარივინ, ზოგე პირდაპირ მიწაზე იჯდა და მუსათობდნენ.

მისულისთანავე მომესალმენ და გაიბა ჩვენს შორის საუბარი. უთხარი მათ, თუ რისთვის მოვსულვარ მათთან და საით მივდივარ. ძლიერ გაეხარდათ ჩემი მოგზაურობა, მაგრამ ხესუფეთში გადავლას არ მირჩიენ. თუმცა ეს სოფელი გვეყვარეთის ჭახუა, მაგრამ აქ მომეგებები სტოვრობენ, რომელიც თავითან თავს ხესუფარეზე მთლა აყენებენ და მე მეუბნებიან:

— რაი გინდ ხესუფრეთშია, ხესუფური გონჯა ხაზია, ცოლდა ხარ.

ამ დროს მისმა ცნებების თქარა-თქური.

— აგერა მთლიან ისინი, — და ყველამ იქით გაიხედეს, საიდანაც ცუნების ფეხის ხმა მოის-

ხევსურეთი. — ჯიხვის მთები.

აკაკი. — ლენინის ძეგლი თეატრის შენობის წინ

- სად მიწვალი მძობილია?
- სტეფანწმინდაშია, ტყვა მიგვატ გასაყიდლად.
- მერე მთავი ფული რათ გინდა?
- არ გვირადბოდის, რით გვინდოდეს.
- გადასახალი გეტყვ, ღე წელ მეთან მტ ვარ სტეფანწმინდას არც მიელ.
- რატომ არ გივლას სტეფანწმინდაში?
- რაი მინდის. მთავი სჯავის იალალისა, არა გვებლის რა.

აი, თურმე საქმე რაში ყოფილა. სასოფლო სასურველი გადასახალი ამით ქალაქთანაც აკავშირებს, ფულს ცნობიან და ქალაქის ცხოვრებას ხედავდა და ხელა-ხელა ამ კავშირგაბმულობით ისინიც მოიხანთლებიან, ისინიც ვახდებიან კულტურულები.

— კარგი. ფარ ხმალს რათ ატარებთ? განა შენს ფარს ტყვია არ გასტკირი?

— ამ სიტყვების გაგონებაზე ახალ-გაზრდა ხეგსურმა მშველი თავისი სახის ამაყი გამამტკველებით შემომხედა და მიიხრა:

— ვეყავე ფარ ხმალ ბრძოლად სტიორდების. ვეე სწორ იარაღით გასწორდების, უთარალსა არა სტიორდის, ესერი—დიაც იქნებ, გვარ გაუსწორდების მაშა სიტყვა დაამთვრა თუ არა, მტრე აღარ დაივადეს, ყველანი მარდათ მოახტენ თავიანთ ცხენებს და მალე თვალს მიგვარჩენ. ღამე მოხვედებთან დავიკრი. დილით აღმე გაულდები გზას ხეგსურეთისაკენ.

მიგვები ვიწრა ბილიც, მივდივარ მალლა და მალლა, ღამაზი სნოს ხეობა რჩება უკან, გზაში შევდებთან ხეგსურები ცნებები, მიღიან ყაზხვეში. ვივლე მათ სურათებს სხვადასხვა მდგომარეობაში და მივდივარ წინ.

ჩველი სოფელი ჯუთთაში. დაბინადვი აქ ერთ გლუნთან (სოფ. საბოსო წვერი), რომელთანაც ძლიერ ბევრი ვიქსაიფე ხეგსურების შესახებ. ამ სოფელში მთიელთა კულტურული საზოგადოების უჯრედიც ყოფილა, რომელიც ჯერ-ჯერობით აერთიანებს ოცამდე კაცს და ქალს. გლუნებთ ძლიერ დაინტერესებული არიან სწავლით. უჯრედს მისდის უფასოდ გახვთი ახალი სოფელი, რომელსაც ისინი გულდასმით კითხულობენ. უჯრედის მდივანი რამდენადაც შეუძლია უხსნის გლუნებს სხვადასხვა გაურკვეველ საკითხებს. მალე სოფ. ჯუთთაში გაიხსნება სკოლა. გლუნები დიდს აღფრთოვანებით ელიან სკოლის აშენებას.

მივდივარ წინ. გადავიარე ბლოს გადასავალი და ჩველი სოფელი ბლოში. დაბინადვი ერთ ხეგსურთან—ბერდიასთან.

ბერდია ცხოვრობს ისე, როგორც საერთოდ ხეგსურები. დაბალი ბანაინი სახლი, მიწის ფეხვიერი მთის კეპით მოტკეპნილია სისამინელა, სინათლე ჩაბოღის მხოლოდ ერთ-ერთი კარით. სურვილი გაკეთებულია სისამინელაზე შემდგომი „სოფელი“, მალა მდებარე ბლოსა და მეკარტლში მყოფი ბოძები ელვან ცეცხლის შუგულ. ყველგან ჰკიდა სხვადასხვა სათამარო იარაღები: ჯაჭვის პერანგები, ჯაჭვის ხელთათმისები, ფარები, შუბები, კავიანი თოფები და სხე.

მიწველ ყარა: პურის სახელი დიდი ხის ციბი, საღონის სინები, დღდრონი ხის ღამბაჭები ერბოსათვის საქლამზე ტყავები, თასები, დიდრონი შუბები და ცხერის რქები არაკიხისთვის.

სალამთა. ბერდიას სტუმრები იწვიენ. ცხედვართ ცეცხლთან და შეგვიცვით შეკამანდს, არაყი დიდი გულით უდგას გვერდით ბერდიას და გულუხვად აყვებს ჯიჯებს. ხეგსურები თავსინი ავამენ გადამდინარ ერბოს და ხშირ-ხშირად ავამელებენ ზედ არაყს ხანდისან, როდესაც გაკითხილი ტუჩებით ჯიჯებს დაიოსკვნიან, სასწრაოთი გააყვებენ, თავიანთ ხელით მთიან-ლოცებენ ტუჩებზე და მტკყვნიან:

— მასმდე სტუმარი, ბერდიას ოჯახს საკეთილ მყოფელი.

მეც აწუთავაყოფას ან ვაყენებ მათ და გადავიკრავ ხოლმე მოწოდებულ არაყს.

აკაკავი.—აუზი პროლეტარულ პარკში.

ვემუსაფები. ბებერი, ბებერი რამ ახალი და საინტერესო გავიგე მათ ცხოვრობიდან, ბებერიც მათ უამბე მათთვის საოცენო „ქალაქის“ შესახებ და ღამის 11 საათზე მიგსწვეა— მოსწვევით მიწაზე დაყრილ თივანში, მასპინძელმა უხვად მოგივტებანა ცხერის ტყავები, დავიხურე და თბილათ ივიინე დილამდე, დილით ისევ წინ. მიგებტრიალებ მარტოდ მარტო ხეგსურების კლდე ღრებში. მივა ვებდები—რა ინტერესო ყოფილა ტურისტულ მოგზაურობაში, როდესაც დალიერი რომელიღეს სოფელს მივალწვე, გლუნებთან ვიმუსაიფებ, მათ ყოფა-ცხოვრებას შევითვისებ და დილით ისევ ცოცხალი ძალით მივდივარ, არ მყავს მოსახელი ცენი, რომ მისი საკვებისათვის ვიხზუნო, არ გამომადგება თუნდაც მკონდეს ავტო ან ველოსიბელი. ჩემი ფეხები უფრო მეტსახეობიან, უკვე დაიღალა ალარა გრანობეცა. თავისუფლად მივდივარ. ხან გზებ და მდებარევაა, დიდხანს ვეყოლობ, ვეხებ კაცს, რომ მასკალადა გზა. ვედილობ დანიშნულ ადგილას დაღამებამდე მივაწვიო, მაგრამ ხშირია შემთხვევა, როდესაც გართ ვრჩები მთაში მარტო ან ღამაზ ტყეში, სადაც მარტოდ შიძინებს ნაინად შეჩვენება მგლების ყმული, შორიდან რომ ისინი.

მაგრამ, როდესაც ამ გაკირვებას გადავიტან და რომელიღეს სოფელში შევალ, დავიციენებ

გლუნის სახელი და ვაგვამბე ტკიბილ მუსაფო სუფთა ჰაერი და ღამაზ ბუნება ისევე, როგორც წყლებს გაწეილო გაკირვება და თოქმისათვის თი არც მომხდაროყოს, მივდივარ წინ.

ხეგსურების ყველა სოფლების დაწერილობით აღწერა ძლიერ შორს წავეყვანს, სჯავის გადავიდეთ უკანასკნელ სოფელში. ეს სოფელი არდოტში აი, აქ თავდაბა ხეგსურები და აწუწონის გადასავლით უნდა გადავიდეთ მთათუშეთში. არდოტში დღებინადვი ოჯახში. ჩემს მასპინძელს ვაგვაცანი ჩემი განსრავა: რომ მე მინდა ამ სოფელთან აწუწონის გადასავლით გადავიდეთ თუშეთში, სახელადობო სოფ. ჯრბითობა.

ეს რომ ვაგვიჩ რჩება მასპინძელი, მათი გადასავალი და მითხრა:

— აწუწონა შენა გინდ ვაგვიდებ? დიდ ხანი არს მასზე არაყის ფული. შენა იქ რაი გინდის?

— არა, მე მინდა რომ თუშეთში გავიარო და მაინტერესებს აწუწონის გადასავალი.

— ვეე გულად ვარგია! გეტყობის უფრო ხარ. იმეო ხარ, უქანი მათ ვეყავიბასა. ვიფიქრათა ვნახ, ეცეცდე ათ დაყოფენე. საშიშ კო აოს: ქისტდე დარბიაზა დაგოთოფენ.

— ოგოო?—კითხე მე.

— ქისტდე დაგოთოფენა, ბებერი ხეგსური მოუცკლისთ მათა. არ ისევინა, უნდოდ ხალხია.

ამხ კი შემავიქრა, მაგრამ მინდე განზრახვას არ ველტობ, ზუნად ვაგვიდებ აწუწონაზე. სალომ დრო იყო, როდესაც ჩემი მასპინძელი დაბრუნდა და მომიტებანა ასეთი ამბავი: 5 ვერსი მასმელე ამ სოფელთან არის პატარა სოფელი ანდაჭი, იქ მას ყვეს ნაიესკალი, ახალტობდა ყმაწვილები, რომლებიც არ დაიხარებენ და გადამაცილებენ აწუწონაზე.

მეორე დღეს უკვე ჩემი არდოტელი მასპინძლის ნათესავების სახლიში ვარ. მახერამ და ბერდიამ კარგად მიმოიღეს, გაიფეს რა ჩემი სურვილი, იმთავად დამიზღვეს მთაზე გადასვლა, მაგრამ რაკი არ დღეო მანამ, შემვირდნენ, რომ ხელ დლით ადგიე მიმოყვანდენ აწუწონამდე. იქით კი გავეყვებოდი მდინარის პირს და ჩავიღობი ჯრბითობა. ჩემე კი იქ არ. ყვეოფილვართ და ვერც წამოვალთო—დაუსმატეს.

დალამდა. ბებერი ვემუსაიფე ჩემს მასპინძელს და როდესაც მოგვეწვირა მუსაფო, ვავდილი მეორე ოთახში დასაწოლად მალალ ფიკარე. შახურამ თივა ბლომად დაყარა, 4 ცალი ცხერის ტყავიც იქვე დამიღობა დასახურავათ.

დილით, ბერდიამ და შახურამ თოფები გასტყენს, თან დიდი ძეგლისძეგლი მამაპასის ნაქირი ცალთვალა ბინიკალი წამოიღეს და გაულდებოთ გასაწუწონისაკენ.

(დასასრული იქნება)

მ. ფურცხვანიძე.

აწუწონს გადასავალი (ხეგსურეთიდან თუშეთში).

საქართველოს მუზეუმის კოლექციები

ხევსურული კოსტიუმი

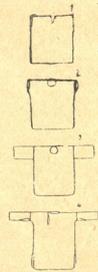
8. ჩიტაია

ცნობილია, რომ განსაკუთრებული გეოგრაფიული მდებარეობის გამო ხევსურეთში მრავალი არქეოლოგიურ-ეთნოგრაფიული ღირებულების ნაშთია შემონახული. საღ კლდეებსა და ღორღიან ხევებში მცხოვრებ ერთ მუტუა ხალხს დასული აქვს მეცნიერული კვლევათა-თვის უდიდესი მნიშვნელობის ფაქტები, რომლებიც ჩვენ თვალწინ აღინიშნული კულტურული ისტორიის მნიშვნელოვან ფურცლებს წარმოადგენს. ამ ფაქტებში უაღრესად ღირებულა ხევსურული კოსტიუმი (საქ. მუზეუმში ხევსურული კოსტიუმი

ლუბას. თარგების შემწეობით ადვილად ხერხდება ტანისცემლის ამა თუ იმ ტიპის წარმოშობის ვარკვევა და შედარების გზით მსგავსება-განსხვავების დადგენა ტანისცემლების სხვა ტიპებთან. ამ მხრივ ხევსურული კოსტიუმი თავისი უძველესი თარგის ძვირფას მასალას წარმოადგენს.

სამწუხაროდ, ჩვენ აქ ვერ შეგჩერდებით ხევსურული კოსტიუმის შემადგენელი ელემენტების თითოეულ თარგზე. საინტერესოა მხოლოდ ხევსურულ პერანგის თარგს შევხებით.

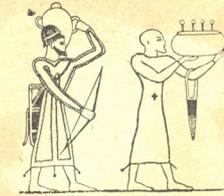
ამგვარივე პერანგი „კალსირის“ სახელით აღწერილი აქვს პეოროდოტეს, (მე-V საუკ. ქ. წ. ისტორიკოსს). საზოგადოდ უნდა ითქვას, რომ ხევსურული პერანგის ტიპი მრავალი ნიშნების მიხედვით უძველეს ხანაში წინა-აზიის ხალხთა საერთო სახელი ტანისცემელი უნდა ყოფილიყო.

ხევსურული პერანგის მონაწილე ნაწილები

ხევსურულ პერანგის შესახებ თქმულს თუ დავძენთ სტრაბონის ერთ ცნობას, სახელდობრ, რომ იბერიის (აღმოსავლეთი საქართველოს) მთიელები ჩაკეულობით სციეთებს (ჩრდილოეთ მცხოვრებთ), ხოლო იბერიის ბარელები მიდიელებს (სამხრეთის მცხოვრებთ) მიემსგავსებოდნენ, — შეიძლება ვიფიქროთ, რომ სტრაბონის დროს (სტრაბონი მოღვაწეობდა პირველ საუკუნეში ქ. წ.) ხევსურები თავიანთი წინააზიურ-სამხრეთული პერანგით ჯერ კიდევ არ ყოფილან მთებში შეიხზულნი.

ხევსურული პერანგი მნიშვნელოვანია არა მარტო თავისი თარგით. იგი, როგორც ხევსურული კოსტიუმის სხვა ელემენტებიც, საყურადღებოა თავისი ორნამენტებით. ორნამენტების სახეები მრავალგვარია: „პეგელა“, „მეწერა“, „თავმოკრილი“, „აკუმურა“, „ოთხკუთხაი“ (ჯვარი) და სხვა. ეს ორნამენტებიც უმეტესად წინა-აზიის ხალხთა აღნიშნული კოსტიუმის ორნამენტებთანაა დაკავშირებული.

სირიელებს ხარკი მიაქვთ ფარონისათვის (1500 წ. ქ. წ.)

ჯგერის ორნამენტი, რომელსაც ხევსურები „ოთხკუთხაის“ და „ხატს“ ეძახიან ხევსურული პერანგის ტიპის ხალათზე გვხვდება მე-XV საუკუნეში ქ. წ. ჩრდილოეთ სირიაში. უნდა აღინიშნოს, რომ ზოგიერთ მკვლევარს, რომელთაც ვათეოლისწინებული არ ჰქონდათ ჯგერის ორნამენტის წარმოშობის ხანა-ჯგერის როგორც სიმბოლო და ორნამენტი ქრის-

ხევსური კოსტიუმი

ხევსური პერანგი

ტიუმი სრამდენიმე კომპლექტი მოიპოვება). ხევსურული კოსტიუმი სავსებით თავისებურია და ორიგინალური ნიშნულია. არც ერთ კავკასიის ხალხს მსგავსი ტანისცემელი არ მოეპოვება.

ხევსური მამაკაცის კოსტიუმს შეადგენს: „პერანგი“, „ჩოხა“, „შარვალი“

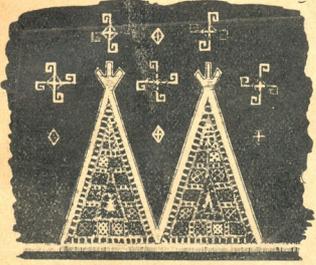
ჰქონდა სახელო და იგი მთლიანი ქსოვილის ნაქრისგან „იკერებოდა“. დროთა ვითარებაში ეს პრიმიტიული ფორმა თანდათან განვითარდა, მის ახალი ნაწილები შეემატა და ხევსურული პერანგის სახე მიიღო (იხ. აქვე ხევსურული პერანგის თარგის წარმოშობის სქემა). ამ თარგის „პერანგი“ მტად გავრცელებული იყო წინა-აზიის ხალხებში. მას ატარებდნენ ხალდეელები, ხეთის ქვეყნის ხალხები (იხ. „დროშა“ №16 5 და 6), ასურელები, ბაბილონელები და აგრეთვე ეგვიპტელებიც. ჩვენ დროდღე მოღწეულია მრავალი ისტორიული ძეგლი, რომელიც ამ ფაქტს ადასტურებს. სხვათაშორის ამ ტიპის პერანგი არქეოლოგიურ-გათხრებშიც არის აღმოჩენილი. ერთ-ერთი ასეთი განთხარი მასალა ეგუთენის მე-XIV საუკუნეს ქ. წ.

(ხევსურულად ის სახელი ეწოდება, რასაც ჩვენ პერანგის ამხანაგ ვეძახით), თავისებური შალის „ქუდი“, „ბაჰიკი“, რომელზედაც „საწვივია“ შემოჭირებული, „წინა“ და „ჯღანი“. გაუგებრობის ასაკივლდება უნდა ითქვას, რომ ხევსურული „პერანგი“ ისევე როგორც პერანგის ამხანაგი როდია ჩვენებრივი თეთრული. საზოგადოდ ხევსური თეთრულს არ ხმარობს. ამიტომ იქ „პერანგი“ პერანგისა და ხალათიც. იშვიათად შეიძლება მოხდეს, რომ ხევსურმა თეთრული შეიკეროს; ასეთ შემთხვევაში თეთრულს ჩიოთისას იყვარავენ და „სარბილის“ ეძახიან.

საზოგადოდ კოსტიუმის არსებით მხარეს მისი თარგები წარმოადგენს. თარგი იძლევა კოსტიუმის აგებულების, მისი შემადგენელი ნაწილების ვაგების საშუა-

ტიანობაზე გაცილებით ადრინდელი მოვლენაა, — ხევსურული ოთხკუთხა ჯვრის ორნამენტს, შეცდომით, ჯვაროსნობის ეპოქას უკავშირებდნენ.

დასასრულ, მკითხველის ყურადღება ხევსურული პერანგის ერთ დეტალზე გვინდა შევაჩეროთ. ეს დეტალი პერანგის გულთან მარცხნივ მიკრებულ მძივებით შემკული «ჯიბა», რომელიც თუმცა «ჯიბას» სახელს ატარებს, მაგრამ ჯიბის დანიშნულებას სრულიადაც არ

ხევსურული ორნამენტის ნიმუშები

ასრულებს. ვეჯკაცს რამდენად მეტი ასეთი ჯიბა აქვს „პერანგის“ გულზე, იმდენად იგი უფრო მოწონებულია. «ჯიბა» ხევსური ქალის საჩუქარი და ნიშანია თავის მამაკაც სწოლოფრისადმი მიძღვნილი. სწოლოფრთა ხევსურეთში კოლქმრობის გარეშე ქალისა და ვაჟის მეგობრობის ინსტიტუტია. «ჯიბა» ამ მეგობრობის სიმბოლოა.

აგრეთვე მნიშვნელოვანია ხევსურული კოსტიუმის ჯღანიც იგი „კალაოტიმ“ (თარგით) ხარის ტყავისგანაა გამოჭრილი. მისი ძირი თასითაა მოწყობილი. ამგვარ მოწყას ხევსურები „პანდესა“ უწოდებენ. ჯღანს ძირში ბალახი უწყ-

ჯღანი. — პირი და ძირი

ნია ნოტიოსაგან ფეხის დასაცავად, გვერდებში შევუვლავდა ჩაჭრილი. ასეთი ქიოილი ჯღანს ხევსურები. ლეკოვად ჩაქვირის ეძახიან, რაც იმას მოწმობს, რომ ჯღანის ეს ტიპი ხევსურებს მეზობელ ლეკებიდან უნდა ჰქონდეთ ნასესხები.

ხემათქმულის მიხედვით მკითხველისათვის აშკარა უნდა იყოს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანი და ღირებულია ხევსურული კოსტიუმი კულტურის ისტორიის სამეცნიერო კვლევა-ძიებისათვის. ამას ხევსურული კოსტიუმის ორი-სამი ელემენტის განიხილავს კახაყოს.

გ. ჩიბანი

მარცხნივ — ამუშავებული ღუმელი. — მარჯვნივ — მეორე ღუმელი, რომლის აგება ის პ. ოც. დამთავრებულია.

20 აპრილს ამუშავდა ქერჩის ლითონის ქარხნის პირველი ღუმელი.

ქერჩის ქარხანა არის პირველი ახალი საბჭოთა ქარხანა შვი ლითონის მრეწველობის დარგში. იგი წარმოადგენს არა მარტო შემდგომ ნაბიჯს უცნობეთუ დამოკიდებულებისგან მთლიანად განთავისუფლების გზაზე, არამედ აგრეთვე მშობაფრ იარაღს ქერჩის ნახევარკრემულზე მცხოვრებ ჩამორჩენილ მოსახლეობის — თათრების ჩასამშლელ მრეწველობაში.

ქარხნის აგების დროს მუშაობა სწარმოებდა რაციონალიზაციისა და მექანიზაციის კანონების დაცვით. აგებული და დასამთავრებელი ღუმელები შენდებოდა ამერიკული ტექნიკის უკანასკნელი სიტყვის მიხედვით. ამიტომ არის, რომ ამ ქარხნის პროდუქცია გაცილებით იაფი იქნება, ვიდრე საბჭოთა კავშირის სხვა მსგავსი ქარ-

ხნების პროდუქცია წლის შემდეგ (ხუთწლიანი გეგმით გათვალისწინებულია სამრეწველო პროდუქციის ფასების საგრძნობათ დაკლება).

ამუშავებული ღუმელი დღღამეში მოავადეცეს 250 ტონა თუჯს, მეორე ღუმელი 85 პროცენტით დამთავრებულია და ამუშავების შემდეგ მივადეცემს 275 ტონა თუჯს დღღამეში. მესამე — შენდება. მისი პროდუქცია იქნება — 375 ტონა დღღამეში. ქერჩის ქარხანა არის არა მარტო ლითონის ქარხანა. იგი მოვადეცემს აგრეთვე მინერალურ სასუქს, რომელსაც ასე საჭიროებს ჩვენი სასოფლო მეურნეობა. ეს სასუქი — ტომას-შლაკი, რომელიც თუჯის დამუშავების დროს წარმოიშობა, როგორც დამატებითი პროდუქტი.

ხუთი წლის შემდეგ ქერჩის ქარხანა საბჭოთა კავშირის მისცემს ყოველწლიურად 600.000 ტონა თუჯსა და 250.000 ტონა ტომას-შლაკს.

ბალდათის
პიღრო-ელ-სადგური
(ქუთ. მაზრა)

სახანძრო კომისიის ალმასრული

(თბილისის ცენტრალური სახანძრო კომისიის მუშაობა)

ა. ჩამოსვლი

ცეცხლი ერთ-ერთი უსაშინელესი სტიქიაა ადამიანისათვის და თვით ტელეფონისტი—კალიც კი, ეს განსაზღვრება აუღელვებლობისა და სიღრმისა, ისწრაფვის შესწევტის ყოველგვარი სასუბარი და შევადრთობს სახანძრო ნაწილთან.

პატარა ოთახში ავტო-მანქანების გვერდით მოედო დღეღამე მორიგეობს ტელეფონისტი.

მორიგე ტელეფონისტის ელექტრონული სიგნალს ეწოდება იმეორებს უსაზღვარი რი

როგორც კი მოსმენს, თუ სად განადა ცეცხლი, იგი სასწრაფოდ იძლევა ელექტრონის სიგნალს. ამ სიგნალს მანქანის მძღვერებს ეზის ეგებრთელა

მოხაკეცე კიბე შეხადლებლად ხდის მესუთე სარ-ოულზე ახვლას, გაზის ნიღაბში კი მენანრისათვის არ არის საშიში არავითარი ცეცხლი...

ერთბაშად ძირვესვიანად იცვლება. მენანრე გაკრიალებლი სვეტილი რვეტი პირდაპირ ავტომატილი ვეშება და უვეე მანქან, როდესაც ავტომატილი საშინელი სისწრაფით გაზის, იმპერებს ლითონის მუხარადს. ყოველვეე კი ხდება რამდენსავე წამში და მენანრე უვეე მზად არის ცეცხლის სტიქიასთან საბრძოლველად. ასეთი სისწრაფის მიუხედავად, ყოველვეე კი ვეცდება უხანჯროდ, რამე ხედმეტი მოძრაობის გარეშე—ხანგრძლივი მტკიცენება და გვერთნა აჩვევს მენანრეს დაცივას მოძრაობის ცეცხლით.

ხანძრის საწინააღმდეგო ტრენიკის ცეცხლანდელი მდგომარეობა თითქმის სრულებით სპობს სიცოცხლისათვის მოსალოდნელ საფრთხეს ცეცხლის ალთან ბრძოლის დროს, მაგრამ ეხლაც კი ხშირად ნამდვილი ენტუზიაში გაიტაცებებს, როდესაც ხედავდ ამ ხალხის მედგნარ ჯბროლას ხანძართან, როდესაც ხედავდ, თუ როგორ ანათავის უფლებენ ისინი ცეცხლომებულ ტერიტორიას. ჩვეულებრივ ცხოვრებაში ამ გვირგვინს არავითარი გემირები რამ არ ახასიათებს. ესენი არიან ჩვეულებრივი დინჯე ადამიანები, რომელნიც მშვიდობიანად საუბრობენ ერთმანეთში, ვით ხულობენ გახუთებს, ან, მოცილდ დროს, თამაზობენ დასაცვენებელ კუთხეში.

სალაშობით, როდესაც მენანრე ითავს იყრინა საერთო საცხოვრებელში, ახალგაზრდობას უყვარს ძველ მენანრეთა მოვლენების მოსმენა სასული დროის მუშაობის შესახებ. ეს იყო ძველ თბილისში, მიხვეულ-მთხვეული ვიწრო ქუჩებითა და ქუჩაბანდებით დაქსეილ თბილისში, ყოველ უბანში გაბნეული დუქნებით და და ლიბანი ვეკრებით, კუთხეებში მონუმენტული გაქმიული „გოროდნიკი“—თ, რომელიც იცავდა საკუთრების ხელმეუბნებელ საფუძვლებს.

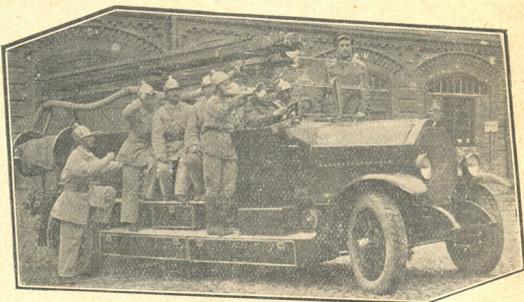
დახვეული სახლები იწვოდნენ უმოწყალოდ, იწვოდნენ ყოველი მზრიდან და მენანრეთ ცეცხლის სტიქიასთან ბრძოლა უხდებოდათ ყოველად უფარი სისუალებებით—ხელის სამეშაო ორი ტუმბოთი და ორი-სამი კასრით. მწელი დრო იყო... ეხლა პირდაპირ სასაცილოდ გვეჩვენება ამ „სახელოვანი“ ქარაენის ნაშთები, რომლებიც, კოლექციის სახით, გამოფენილია უხარმხარ ავტოკიბებთან და უხალსი კომსტრუქციის ავტომატთან, რომელიც წუთში 300 ვედრო წყალს იტყორცნის.

კალაქში მენანრეთა მხოლოდ ერთი რაზმი იყო და ისიც სოლოლაკში, მშვიდი ბურჟუაზიის უბანში. როდესაც იცვლებოდა ქალაქის შორეულ უბანში განადგობდა, მენანრენი ისე გვიან მიდოდნენ, რომ ხალხის ბრძოლა ცეცხლთან აშკარად უსარკად უსარგებლოდ ხდებოდა. ბოლო თუ ცეცხლი ერთსა და იმავე დროს არ-სამ ადგილზე განდებოდა, დასამარებლად გარბოდნენ მორიგობიდან თავისუფალი მენანრენი ზურგზე მოკიდებული ვედროებით და მტრებით, ქვეითად. ეს იყო ამ ოცდაათი წლის წინად. ისტორია მეორდება და ოციოდე წლის

რომ ხალხის ბრძოლა ცეცხლთან აშკარად უსარგებლოდ ხდებოდა.

ბოლო თუ ცეცხლი ერთსა და იმავე დროს არ-სამ ადგილზე განდებოდა, დასამარებლად გარბოდნენ მორიგობიდან თავისუფალი მენანრენი ზურგზე მოკიდებული ვედროებით და მტრებით, ქვეითად.

ეს იყო ამ ოცდაათი წლის წინად. ისტორია მეორდება და ოციოდე წლის

10—15 წამის შემდეგ მენანრეები მზად არიან...

შემდეგ, მენსევეკური ებოპის აღსასრულის წინ, როდესაც მათთვის უქონლობის გამო ჩერდებოდა ტრამვაი, ელექტრო-სადურებიც და წყალსადენი, ხოლო სახანძრო რაზმის ცენების ნაწილი ბატონ მინისტრებს დახვებოდა, კიდევ შეიძლებოდა გენახათ მენანრენი, რომელიც ქვეითად გარბოდნენ ხანძრის ჩასაქობად.

მენანრეები მეცადინეობაზე

ძველი თბილისი ისტორიას ჩაბარდა. ჩვენში უვეე საცმადე წამოიზარდა ოქტომბრის შემდეგ დაბადებულ ბავშვთა თაობა, რომელსაც არასოდეს არ უნახავს ცოცხალი „გოროდნიკი“. მხოლოდ სახანძრო კოშკი, რომელიც მკიდრო და დეკავიზრებულ ია ძველ დახავსებულ ცეცხლსთან, როგორდაც მუშაობდა ჯერ კიდევ წამოტყეულია ქალაქის ეკენიეთელა—შენობების ხეობა.

ქალაქის მშენებლობა გიგანტური ნაბიჯებით ვითარდება და ყოველი ახალი გამარჯველი

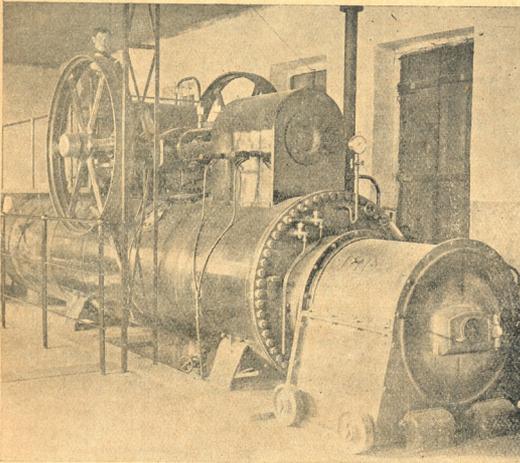
მშენებლობის ფრთხილად, ყოველი ახალი ხეობის სართულიანი სახლი, თანდათან უფრო ხელდასაც კომპლექსში მდგომი გუშავის ჰორიზონტს. ის კიდევმდე წვიმაში, ქარში და თოვლში, მიდი-მოდის კომის ვიწრო წრეში, თავის ნაც-რისდევ ბრუნების საწინააღმდეგო „გამოწყობილი“. ცხოვრებაში გვერდი აუარა სახანძრო კოშკს მაგრამ დროს თავისი გააქვს—კოშკი იმდენად

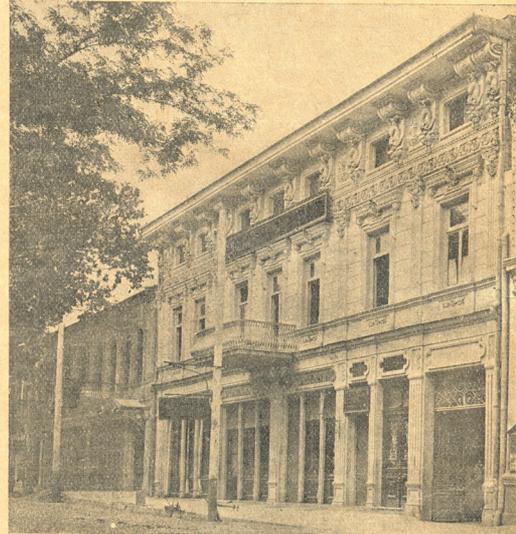
ქახეთის მაზრის აფთიაქების მომუშავეთა კონფედერაციის მონაწილენი.

შალეულაბის ფაბრიკის შენობა დიდუბეში (თბილისი).

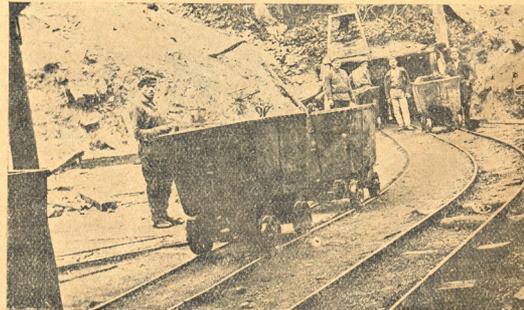
რაქა-ლენჩხუმის ხე-ტყის სახერხი ქარხანა ქუთაისში. — ახლად დადგმული მანქანა.

ქუთაისის მუშკოლბის წითელი სახლილო.

მტკვარის შაპირების გამაგრება ბორჯომთან.

ტყიზულის მალაროებში. — ნახშირის გამოწევა გვირაბიდან.

== იუმორი ==

„სააღდგომო“ მზადება

— გვიყვებ რომ თურმე სააღდგომოთ ემზადები.
— ღიბ ემზადები, აღდგომის საწინააღმდეგო კამპანიის ჩასატარებლად!

აუცილებელი ნაცნობობა

— კაცო, როგორ მოეწყო შენი ცოლი ბუხალტრათ, როცა ბუხალტერის სრულიად არ იცნობს?
— სამაგიეროს, შე კაცო, იმ დაწესებულების გამგეს იცნობს!

ბასავლიანი საპონელი

— ერთი ეს მითხარი, თუ ძმა ხარ, თქვენს კლუბში რას უფრო აქვს გასავალი—თეატრს თუ კინოს...
— არა ჩემო ძმაო! ყველაზე მეტი გასავალია აქვს ლინოს...

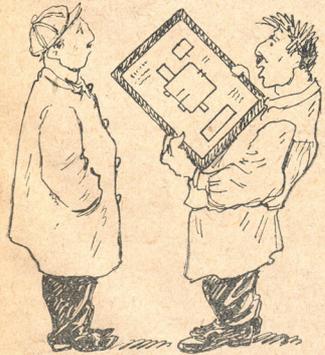
„მუშტარს“ არ აუხამებს!

— მამაკტიე ამხანაგო მოსამართლე, მეტს არ ჩავიდნენ!
— როგორ? თქვენ ქურდობის მეთაურებისტრაცია ვაქვთ და კიდევ ვაპატიოთ?
— სწორედ მაგისტომ მამაკტიევით, როგორც თქვენს მუდმივ კლიენტს...

ყველაზე დიდი საზინველება!

— რა იყო კაცო, რა ამბავია?...
— როგორ თუ რა ამბავია, ხანძარი კინალამ გადავირნდა?
— ეე! შე კაცო! თქვენ კი ისეთი ამბავი შექენით თითქოს რევოზია მოსულიყოს!

მარტლაც იზვიათი წიგნი

— ეს რა წიგნი გიყილია?
— ოო! ეს ისეთი წიგნია, რომ მთელ ქალაქში ვერსად ნახავ, სანთლით ეძებენ დაწესებულებებში!
— მაინც რა წიგნია ასეთი?
— „საჩივრის წიგნი“!

უნიველ იმედი

— ხედავ? ივან ხაზარჩი ეს ერთი თვეა სულ ცხვირაწეული დადის, მგონი გადიდებულებულია!
— არა! პაერში იყურება, იქნებ ინგლისის პაერობლანი გამონდესსო!

მომავალ-წაგზავის ანგარიში

— იცი! ამ ჩემს საგვარსო არავითარი მოგება არ მოაქვს ჩემთვის, სულ ვაგებ და ვაგებ!
— მსგ თუა რატომ არ დაკეტავ?
— ეე! რას ამბობ! რომ დაკეტო შერეული რით ვიშვოვ!

ჩვეულების ბრალი!

— კაცო რა იქნა აქ კვილეზე ვაქრული პლაკატი „უფროხილდით ქურდებს“-ო?
— ალბად ქურდებმა თუ მოიპარეს!

„კულტურული“ მითხველვაი

— როგორ ეტყობა, რომ თქვენს სამკითხველოში იშვითად კარგათ ეყარობიან მკითხველები წიგნებს?
— როგორ, რაზე ეტყობთ?
— იმით რომ არც ერთი წიგნი დაქრილი და გადაფურცკლილი არაა!

რამტორკანნი

— ამხანაგო! დამისხით ერთი კიკა არაყი ან კონიაკი!
— უკაცრავად! კოლპერატევი კი არ არის, რომ მაგარი სასმელები გაყვილოთ...

რატომ გარეშდა

— კაცო, რა მოუვიდა შაქროს, რომ ხმას ალორ იღებს. წინათ კრება ისე არ იქნებოდა, რომ კრიტიკით არ გამოსულიყო, ელა კი სულ ჩაჩუმდა. რა მიზეზია?
— დააწინაურეს... ა. ბ.

კველ აღდილვა

— გიავე? ჩვენს გამგეს ისევ...თავისი ძველი ადგილი მიუჭინეს!
— მაინც სად?
— გამასხლში!

„საკაბტიო უფროსი“

— გუშინ უფრო კარგ დროს გავატარებდი შენსას, რომ იქ ჩემი უფროსი არ ყოფილიყო!
— როგორ! განა შენ კიდევ გაყვინებ უფროსს?
— როგორ არა. ცოლი!

ჩვეულების მსხვერპლი

— ხედავ? მუშტამემ თავი გაუტეხა ჩაქუჩით კარგხამეს და ეს უქანასქელი კიდევ ვახარებულა!
— რატომ არ იქნება ვახარებული, დამხლევვე სალარომ იკითხოს თორემ!

„გამზინი“ ხალხი

— ვაქეთ თუ არა თქვენ კლუბის მუშაობის სახაფხული გეგმა?
— მუშაობის გეგმა არა გვაქვს, ხოლო სამაგიეროთ ჩვენი კლუბის გეგმა კი გვაქვს!

„ერთგული“ თანაგზროგველი

— ამხანაგო! ანდენი ხანია საქმე ვადმოგეციოთ და იმის მაგიერად, რომ განყოფილებისათვის გადაგეციოთ თქვენ მას ჯიბით ატარებთ!
— მაშ როგორ გინდოდა! რომ გადამეცა ხომ დაიკარებებოდა?

„პრაპტიკიდან“

ამბობენ: კოლპერაცია გზაა სოციალიზმისაკენ. ტყუილია. პრაქტიკამ დავგვანახა, რომ კოლპერაცია გზა ყოფილა გამასხლისკენ. ა. ბ.

სამარტლანი დარდი

— რატომ ტირი ბიძიკო?
— მამა დამეკარავა! წელან აქედან ამოვიდა და უჩემოთ სახლს როგორღა მივანებს!...